

JÄRVENPÄÄN KAUPUNGIN LAAJA HYVINVOINTIKERTOMUS VUOSILTA 2021–2024

Sisällys

Johdanto.....	2
Järvenpään kaupungin hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta edistävän työn organisointi	4
Järvenpään kaupungin hyvinvointityö tarkasteltuna TEA-viisarin ja HYTE-kertoimen kautta	5
Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen yhteistyö Keski-Uudenmaan hyvinvointialueella	8
Järvenpääläisten lasten ja nuorten sekä keskiuusimaalaisen aikuisväestön hyvinvointi ja turvallisuus	10
Yleistä taustatietoa	10
Yhteenveto hyvinvoinnin tilasta vuonna 2021	11
Yhteenveto hyvinvoinnin tilasta vuonna 2022	12
Yhteenveto hyvinvoinnin tilasta vuonna 2023	13
Ennenaikaisesti menetetyt elinvuodet (= PYLL = Potential Years of Life Lost) Järvenpäässä	15
MOVE-tutkimuksen tulokset 2024.....	16
FinLapset-kyselytutkimus esikouluikäisten lasten perheille 2024: Lapset	17
Perusopetuksen oppilaskysely.....	17
Keskeiset tulokset tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskyselystä 2024	19
Keskeiset tulokset hyvinvointikyselystä 2024	20
Keski-Uudenmaan päihdetilannekysely	21
Johtopäätöksiä.....	21
Toiminnasta nousseita havaintoja hyvinvoinnista ja turvallisuudesta vuosina 2023 ja 2024.....	24
Hyvinvointiryhmän arvio tavoitteiden toteutumisesta vuodelta 2024	25
Luettelo käytetyistä tietolähteistä.....	31

Johdanto

Hyvinvoinnin edistäminen on kuntalain mukaan kunnan perustehtävä. Vuoden 2023 alusta astui voimaan laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä ja sen 6§ (Finlex) velvoittaa kunnan edistävän asukkaidensa hyvinvointia ja terveyttä. Lisäksi laki velvoittaa raportoimaan valtuustolle vuosittain kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä toteutetuista toimenpiteistä. Kunnalla on ensisijainen vastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä siltä osin kuin tämä tehtävä kytkeytyy kunnan muihin lakisäätöihin tehtäviin.

Lisäksi kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen motivoi taloudellinen kannustin, HYTE-kerroin. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosa eli HYTE-kerroin on kannustin, joka tarkoittaa, että kuntien rahoituksen valtionosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan. Tällä halutaan varmistaa kuntien aktiivinen toiminta asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi myös sote-uudistuksen jälkeen (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 618/2021).

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) mukaan kuntien palkitseminen vaikuttavasta hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä on tärkeää, koska hyvinvoiva väestö on elinvoimaisen kunnan ja hyvinvointialueen edellytys. Lisäksi sosiaali- ja terveydenhuollon kustannusten kasvun hillitseminen vaatii, että hyvinvointia ja terveyttä edistetään laajalti ihmisten arkiympäristöissä. Edellytyksiä väestön hyvinvoinnille ja terveydelle luovat koulutus, liikunta-, ruoka- ja kulttuuripalvelut, kaavoitus, liikennejärjestelyt sekä monet muut kunnan tehtävät.

Tämän valtuustokauden ensimmäinen suppea hyvinvointikertomus vuodelta 2021 raportoitiin tuolloin vielä voimassa olleen edellisen hyvinvointisuunnitelman mukaisesti. Siinä hyvinvointityölle oli asetettu seuraavat tavoitteet:

- Lasten ja nuorten mielenterveyden vahvistaminen
- Heikommassa asemassa olevien hyvinvoinnin edistäminen
- Liikkumisen lisääminen
- Kodin, lähiympäristön ja kaupunkiympäristön turvallisuus
- Palveluverkon uudistaminen ja toimivat palveluketjut sosiaali- ja terveystalouden kanssa.

Tämän lisäksi oli asetettu täydentävät tavoitteet:

- Vahvistetaan ikääntyneiden toimintakykyä
- Ehkäistään yksinäisyyttä
- Edistetään osaamista ja työikäisten jaksamista
- Mahdollistetaan monimuotoista asumista
- Vähennetään päihteiden käytön haittoja yksilölle ja ympäristölle
- Suojellaan, ylläpidetään ja rakennetaan lähiluontoa ja kulttuurimaisemaa

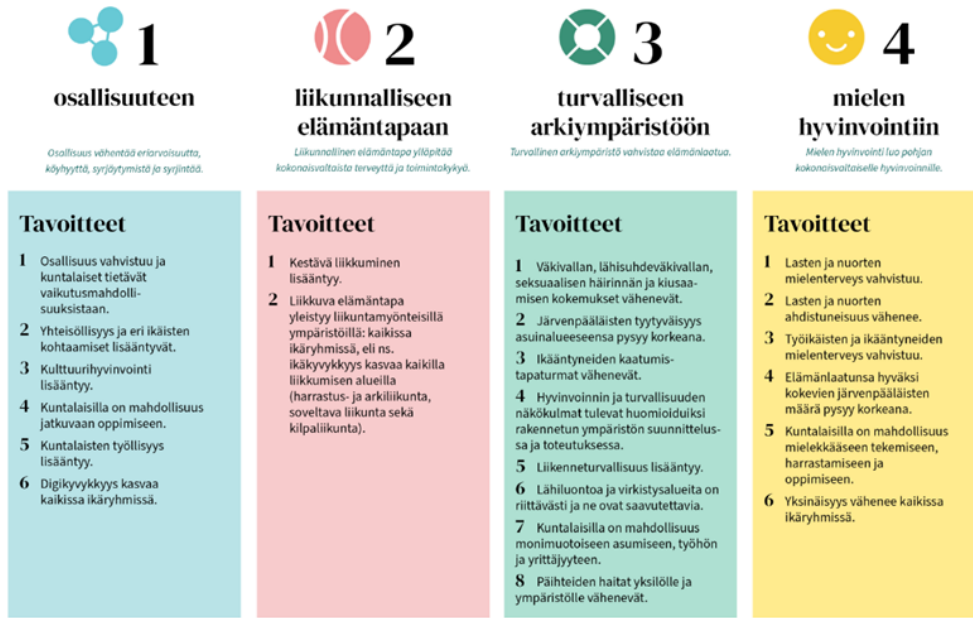
Uudesta hyvinvointisuunnitelmasta haluttiin rakentaa selkeämpi kokonaisuus, jossa on perustellut painopisteet. Työtä valmisteltiin syyskausi 2021. Systeemitason muutos oli se, että uuden suunnitelman myötä hyvinvointityön suunnittelu kytkettiin kaupungin talouden ja käyttösuunnitelmien yhteyteen. Suunnitelman toteuttamiseen kytkeytyvät toimenpiteet onkin raportoitu vuodesta 2023 alkaen osavuosikatsauksen ja toimintakertomuksen yhteydessä lautakunnille. Valtuustolle raportoidaan HYTE-kertoimeen vaikuttavat indikaattorit ja niissä tapahtuneet muutokset.

Valtuusto hyväksyi 20.3.2022 Järvenpään uuden hyvinvointisuunnitelman 'Hyvinvointia ja turvallista arkea järvenpääläisille -hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelma 2022–2025'. Uudistetussa suunnitelmassa haluttiin korostaa arjen turvallisuuden kokemusta hyvinvoinnin rinnalla. Suunnitelmassa asetettiin työlle neljä

painopistettä ja kullekin painopisteelle omat tavoitteensa. Suunnitelman painopisteiden valintaan on väestön hyvinvointitilastojen lisäksi vaikuttanut runsas joukko kuntalaisia, yhdistysten ja järjestöjen edustajia sekä kaupungin työntekijöitä eri palveluissa ja päättäjiä.

Kuva 1: Hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman painopisteet ja tavoitteet

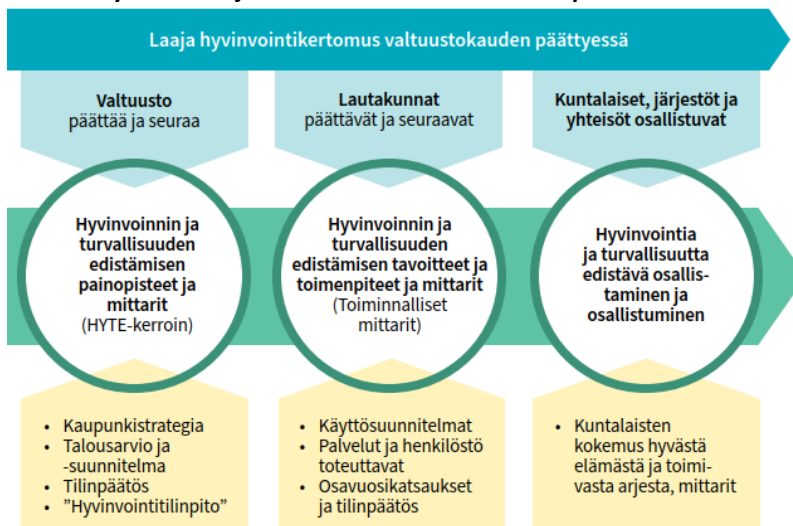
Kaikilla on mahdollisuus

Tavoitteita neljälle painopisteelle muodostui lopulta yhteensä 22. Koska on selvää, ettei kaikkiin tavoitteisiin voi kohdentaa yhtä aikaa toimenpiteitä, palvelualueet ovat vuosittain käyttösuunnitelman valmistelun yhteydessä valinneet ne tavoitteet, joihin kohdentavat toimenpiteitä. Ohjelmakauden aikana kaikkiin tavoitteisiin on kohdennettu toimenpiteitä.

Syksyllä 2024 kaupunginhallitus hyväksyi esityksen, jossa hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman asemaa strategisena ohjaavana asiakirjana vahvistetaan ja aiemmin erilliset hyvinvointia edistävät erillissuunnitelmat kootaan yhden suunnitelman alle. Näin tavoitteiden ja toimenpiteiden seuranta ja raportointi sekä selkiytyy että tehostuu, jolloin varsinaiselle hyvinvointityölle jää enemmän aikaa. Uusi suunnitelmakokonaisuus valmistellaan valtuuston hyväksyttäväksi alkuukevästä 2025 ja se astuu voimaan vuoden 2026 alusta ja on voimassa vuoden 2029 loppuun.

Kuva 2: Hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman raportointi

Tähän laajaan hyvinvointikertomukseen on tuotu tiiviit yhteenvedot hyvinvoinnin tilasta aiemmista vuosiraporteista. Vuoden 2020 Finsote -tulosten jälkeen aikuisten hyvinvointitietoa ei ole saatu kuntatasoisesti sitä seuranneesta Terve Suomi -tutkimuksesta, sillä kuntatulokset muuttuivat maksullisiksi. Niinpä vuodesta 2022 alkaen tuloksia tarkastellaan hyvinvointialueatasoisesti aikuisten osalta. Vuonna 2024 ei ole saatavilla Terve Suomi -tuloksia eikä Kouluterveyskyselyn tuloksia. Ennenaikaisia kuolemia tarkastelevasta PYLL-indeksistä (=Potential Years of Life Lost) saatiin tuoreet tulokset vuonna 2024. Tuorein PYLL-tarkastelujakso kattaa vuodet 2018–2022. Keskeiset tulokset on tuotu tähän kertomukseen mukaan.

Viimeisin lasten ja nuorten fyysistä toimintakykyä tarkasteleva MOVE-tutkimus toteutettiin vuonna 2024 ja sen keskeiset tulokset ovat tässä asiakirjassa mukana.

Lisäksi tässä kertomuksessa esitetään kahden loppuvuodesta 2024 toteutetun kuntalaiskyselyn keskeiset tulokset: tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskysely sekä hyvinvointikysely. Jälkimmäinen toteutettiin nyt toista kertaa, ensimmäisen kerran aiemman laajan hyvinvointikertomuksen yhteydessä. Näiden kyselyiden lisäksi mukana on keskeiset tulokset Järvenpään oppilaskyselystä sekä Keski-Uudenmaan päihdetilannekyselystä.

Järvenpään kaupungin hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta edistävän työn organisointi

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vastuu Järvenpäässä on hallintosäännön mukaan hyvinvointilautakunnalla ja hyvinvoinnin palvelualueella. Lisäksi arjen turvallisuuden edistäminen sisältyy hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelmaan ja siltä osin raportoidaan osana hyvinvointikertomusta. Arjen turvallisuuden koordinaatiota varten kaupungissa toimii poikkihallinnollinen Arjen turvaajat -ryhmä, jossa edustajat ovat eri palvelualueilta, konsernipalveluista, Mestari-toiminnasta, poliisista ja hyvinvointialueelta. Ryhmän vetäjänä toimii hankejohtaja kaupunkikehityksen palvelualueelta.

Vuoden 2023 maaliskuussa täytettiin uusi turvallisuus- ja valmiuspäällikön virka. Viran keskeisimpinä vastuina on kaupungin kokonaisturvallisuustyön koordinointi sisältäen valmius- ja varautumissuunnitelmien ja turvallisuus- ja pelastussuunnitelmien laatiminen yhdessä vastuutahojen kanssa, sekä verkostoyhteistyö viranomaisten ja sidosryhmien kanssa. Turvallisuus- ja valmiuspäällikkö toimii vastuualueensa asioiden asiantuntijana sekä vastaa toimintamallien kehittämisestä koko kaupungin organisaatiossa.

Hyvinvointiryhmä on poikkihallinnollinen yhteistyöryhmä, joka ohjaa ja koordinoi kaupungin hyvinvointisuunnitelman mukaista työtä ja raportointia eli hyvinvointikertomusta. Ryhmän vetäjänä on toiminut hyte-johtaja ja kesästä 2024 hyvinvoinnin palvelualueen johtava asiantuntija. Ryhmässä on edustajia eri palvelualueilta: hyvinvointipalveluista, konsernipalveluista, opetus- ja kasvatustalvakuista ja kaupunkikehityspalveluista sekä Keski-Uudenmaan hyvinvointialueelta. Kaupungin johtoryhmä toimii ohjausryhmänä.

Taulukko 1: Hyvinvointiryhmän viimeisin kokoonpano 2024

Tenkanen Tuomas, pj	Johtava asiantuntija, hyvinvoinnin palvelualue
Autere Mikko	Kaupunkitekniikan johtaja, kaupunkitekniikan avainalue
Heinonen, Meiju-Leena	Varhaiskasvatuksen palvelupäällikkö, opetuksen ja kasvatuksen palvelualue
Honkanen Anne	Erytiasiantuntija, yhteisöpalvelut
Jäntti Heidi	Kulttuurituottaja, liikunnan ja kulttuurin avainalue
Kallio-Meriläinen Pilvi	Osallisuuden erityiasiantuntija, viestintä- ja markkinointipalvelut
Karsio Mari	Erytiasiantuntija, kaupunkikehityksen palvelualue
Konkola Tony	Liikuntapäällikkö, liikunnan ja kulttuurin avainalue
Saxelin Terhi	Koordinaattori, liikunnan ja kulttuurin avainalue

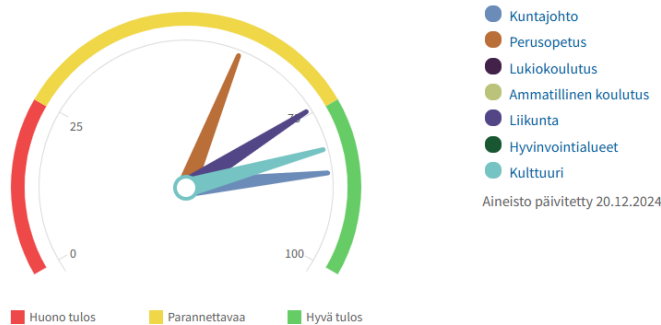
Ojala Maarit	Koulutussuunnittelija, Järvenpään Opisto, yhteisöllisyyden ja elinikäisen oppimisen avainalue
Ojala Saara	Johtava asiantuntija, konsernipalvelut
Pekola, Jenna	Erytisasiantuntija, opetuksen ja kasvatuksen palvelualue
Puro Anu	Nuorisopalvelujen päällikkö, yhteisöllisyyden ja elinikäisen oppimisen avainalue
Kemp Päivi	Palveluesihenkilö, Osaamis- ja työllisyyspalvelut, yhteisöllisyyden ja elinikäisen oppimisen avainalue
Loima Arja	Erytisasiantuntija, kotoutumispalvelut, yhteisöllisyyden ja elinikäisen oppimisen avainalue
Suo Marjut	Erytisasiantuntija, Keski-Uudenmaan hyvinvointialue

Järvenpään kaupungin hyvinvointityö tarkasteltuna TEA-viisarin ja HYTE-kertoimen kautta

Hyvän ja laadukkaan työn turvaa huolellinen suunnittelu, ennakointi sekä riittävät resurssit. Ilman rakenteita sekä yhteistyökumppaneita kunnan on vaikea suoriutua lakisääteisestä velvollisuudestaan edistää kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä. Kunnan hyvinvointityön rakenteita voidaan tarkastella THL:n ylläpitämän TEA-viisarin avulla, joka mittaa kunnan aktiivisuutta terveyden edistämisessä.

Kuva 3: Järvenpään terveyden edistämisen aktiivisuus, kaikki sektorit 2024

Kaikki sektorit : Järvenpää 2024

Pisteet	Järvenpää	Keski-Uudenmaan hyvinvointialue	Koko maa
Kaikki sektorit	73	68	70
Kuntajohto	85	80	83
Perusopetus	59	61	64
Lukiokoulutus	..	71	65
Ammatillinen koulutus	..	59	64
Liikunta	74	69	69
Hyvinvointialueet	..	67	59
Kulttuuri	81	69	72

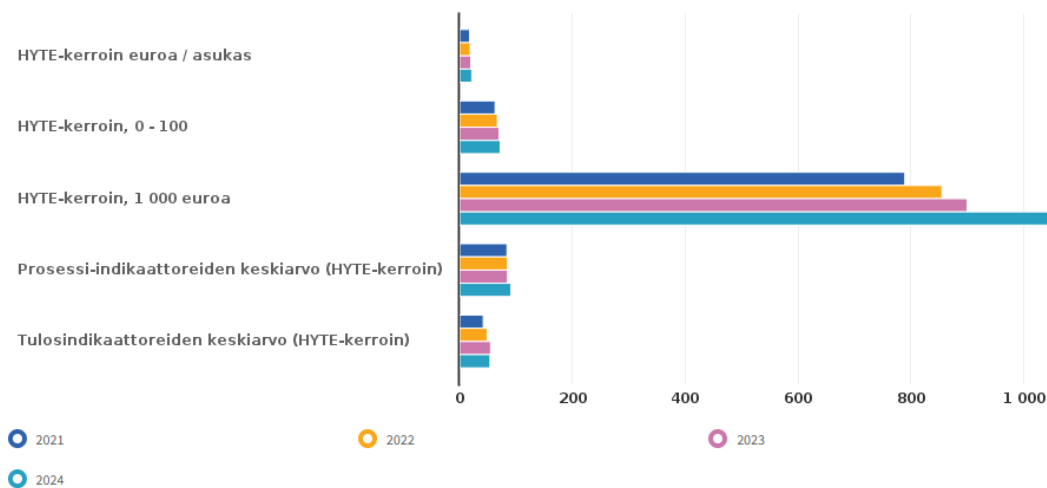
Pisteet	2024	2023	2022	2021
Kaikki sektorit	73	74	73	72

Järvenpään tulos vuonna 2024 on hyvinvointialueeseen sekä koko maahan verrattuna perusopetusta lukuun ottamatta kaikissa lohkoissa hieman parempi. Hyvään tulokseen ylletään kuntajohdon ja kulttuurin osalta. Liikunnan pisteet laskivat hieman edelliseen tarkastuspisteeseen verrattuna. Kokonaispisteet ovat neljän viime vuoden aikana pysyneet kahden pisteen sisällä eli tekeminen on ollut melko tasalaatuista.

Järvenpään työtä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen eteen voidaan tarkastella myös HYTE-kertoimen (valtionosuuden lisäosa) avulla. On syytä huomata, että HYTE-tulos suhteutetaan muihin kuntiin. Oman kunnan HYTE-kerroin voi pudota hyvästä työstä huolimatta, jos muut kunnat tekevät työn vielä paremmin. Lisäosan suuruus määräytyy kahdenlaisten indikaattorien perusteella: toimintaa kuvaavista prosessi-indikaattoreista ja tuloksia kuvaavista tulosindikaattoreista. Indikaattorien soveltuvuus arvioidaan määräjain, eivätkä ne tule olemaan aina samoja.

Järvenpään osalta HYTE-kertoimen kaikki indikaattorit on koottu taulukkoon 2. HYTE-kertoimen pistearvo on keskiarvo prosessi-indikaattoreiden keskiarvosta ja tulosindikaattoreiden keskiarvosta. Vuonna 2022 se nousi arvoon 67 eli tulos parani edelliseen vuoteen verrattuna. Euroina per asukas tulos parani tämän johdosta ja oli 18,9 euroa. Tulos parani edelleen vuonna 2023, jolloin HYTE-kerroin oli 70 ja euroa per asukas se oli 19,9. Valtionosuuden lisäosa on Valtionvarainministeriön laskelmaan pohjautuen noin 900 000 euroa. Vuonna 2024 tulos jatkoi edelleen paranemistaan ja HYTE-kerroin on nyt 72 ja euroa per asukas se on 21,7 ja valtionosuuden lisäosa nousi yli miljoonan euroon! Tarkemmin se on 1 044 600 euroa.

Kuva 4: Järvenpään HYTE-kerroin vuosina 2021–2024

Järvenpään edelleen parantuneeseen tulokseen on vaikuttaneet jonkin verran väestön kasvu sekä prosessi-indikaattoreiden keskiarvon nousu. Tulosindikaattoreiden keskiarvo pysynyt lähes ennallaan, mutta niitten osalta kuntavertailu (skaalatut HYTE-indikaattorit) vaikuttavat kokonaistulokseen kahdensuuntaisesti: osassa indikaattoreita tulos on parantunut, mutta osassa pisteet ovat laskeneet verrattuna aiempaan vuoteen, mutta vastaavaa laskua on muilla kunnilla tapahtunut enemmän. Esimerkiksi tulosindikaattoreista skaalattu HYTE-indikaattori työkyvyttömyyseläkettä saavat 25–64-vuotiaat on noussut 100 pisteeseen.

Taulukko 2: Järvenpään HYTE-kerroin, kaikki indikaattorit

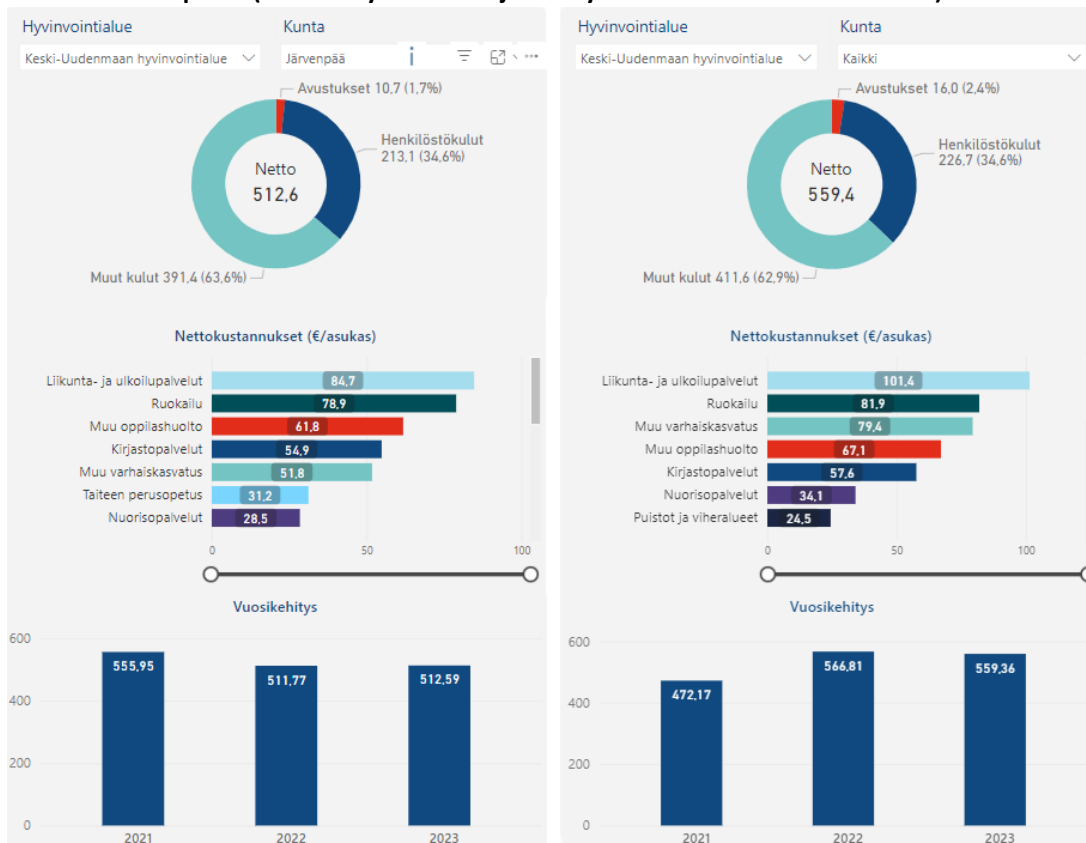
	2021	2022	2023	2024
HYTE-kerroin, 0–100	63	67	70	72
HYTE-kerroin, € / asukas	17,8	18,9	19,9	21,7
HYTE-kerroin, 1 000 €	789,1	855	899,8	1 044,6
Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitojaksot 65 vuotta täyttäneillä, skaalattu HYTE-indikaattori	43	46	61	43
Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, skaalattu HYTE-indikaattori	24	24	63	63

Koulussa noudatetaan Valtion ravitsemusneuvottelukunnan kouluruokailusuositusta koululounaan ja välipalojen järjestämisessä	75	75	0	0
Koulussa on pitkätkä liikuntavälitunnit	89	89	89	89
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17–24-vuotiaat, skaalattu HYTE-indikaattori	57	63	61	49
Kouluympäristön terveellisyys ja turvallisuuden ja koulu yhteisön hyvinvoinnin edistämisen tarkastus tehdään peruskoulussa kolmen vuoden välein, % kunnan kouluista	100		90	
Kouluympäristön terveellisyys ja turvallisuuden ja koulu yhteisön hyvinvoinnin edistämisen tarkastus	95	95	86	86
Kunnan palveluluiden suunnittelussa ja kehittämisessä hyödynnetään asukasraateja ja foorumeja	100	100	100	100
Kunnan talousarviossa ja taloussuunnitelmassa määritellään talousarviovuodelle mittarit, joilla seurataan väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteiden toteutumista	100	100	100	100
Kunnan tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa arvioidaan valtuustokausittain kunnan hyvinvointi- ja terveystavoitteiden toteutumisen	100	100	100	100
Kunnassa järjestetään kohdennettuja liikkumisryhmiä liikuntaseuratoiminnan ulkopuolella oleville lapsille ja nuorille	0	0	100	100
Kunnassa toimii erikseen nimetty asiantuntija, suunnittelija tai vastaava, joka koordinoi hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä	100	100	100	100
Kunnassa toimii liikunnan edistämistä käsittelevä poikkihallinnollinen työryhmä	100	100		100
Kunta kutsuu säännöllisesti koolle liikuntaseurojen ja yhdistysten yhteiskokouksen	100	100		100
Kunta madaltaa kulttuuriin osallistumisen kynnyksiä	100	100	100	100
Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuutta raportoidaan vuosittain kunnan hyvinvointikertomuksessa tai vastaavassa kertomuksessa	100	100		100
Liikunnan edistämisestä vastaavat viranhaltijat osallistuvat toimielinten vaikutusten ennakoarviointiin	100	100		100
Oppilaiden poissaolojen kokonaismäärää seurataan koko koulussa	11	11	83	83
Prosessi-indikaattoreiden keskiarvo (HYTE-kerroin)	84	85	85	91
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25–64-vuotiaat, skaalattu HYTE-indikaattori	30	53	57	26
Tulosindikaattoreiden keskiarvo (HYTE-kerroin)	42	49	55	54
Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25–64-vuotiaat, skaalattu HYTE-indikaattori	42	52	44	100
Valtuustolle raportoidaan vuosittain väestön elintavoista ja niissä tapahtuneista muutoksista	100	100	100	100
Ylipaino, skaalattu HYTE-indikaattori	54	54	45	45
HYTE-koordinaattori tai suunnittelija kunnassa	100		100	

Kunnan HYTE-kustannuksia voidaan hahmottaa HYTE-raportin avulla, joka tarkastelee kuntien talousraportoinnista eriteltyjä hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen (HYTE) liittyvien palveluiden ja tilien yhdistelmiä, niistä aiheutuneita kustannuksia ja niistä saatuja tuottoja. Raportin tavoitteena on kuvata HYTE-kustannuksia vertailukelpoisesti, ja muodostaa kuntien talousraportointitietojen pohjalta julkinen raporttinäkömä HYTE-kustannuksiin. Sosiaali- ja terveysministeriön tilaamaan raporttiin on valittu 30 palveluluokkaa, joista kustakin on valikoitu tietyt tilit. Kuvassa 4. näkyy kuluiltaan tällä hetkellä suurimmat palveluluokat. Raportin tietolähteenä on tällä hetkellä vuoden 2021–2023 Kuntien ja Kuntayhtymien Tilinpäätöstiedot Palveluluokittain -aineistoa (KKTPP).

Raportista selviää, että Järvenpään HYTE-toimintaan osoittamat resurssit vähenivät vuodesta 2021 vuoteen 2022, mutta olivat lähes ennallaan vuonna 2023.

Kuva 5: HYTE-raportti (kuntien hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kustannukset)

Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen yhteistyö Keski-Uudenmaan hyvinvointialueella

Keski-Uudenmaan alueellinen hyvinvointisuunnitelma kuvaa alueellista yhteistyötä, jonka tavoitteena on tuottaa hyvinvointi- ja terveyshyötyä alueen asukkaille. Hyvinvointisuunnitelma täydentää ja tukee kuntien omaa hyvinvointityötä. Alueellinen hyvinvointisuunnitelma on yksi Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen strategiaa toimeenpanevista asiakirjoista. Alueellisen hyvinvointisuunnitelman 2020–2025 tavoitteena ovat:

1. Sairastavuus vähenee
2. Liikkuminen lisääntyy vähän liikkuvien ja liikkumattomien parissa
3. Ylipainoisten ja lihavien määrä laskee
4. Yksinäisyyden kokemus vähenee

5. Sähköinen omahoito ja asiointi hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä lisäänty
6. Mielen terveysongelmien määrä vähenee
7. Päihteiden (nikotiini tuotteet, alkoholi, huumeet) käyttö vähenee

Yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa on jatkettu tiiviisti. Yhdyspintojen toimintamallia ja toimijoiden rooleja on kirkastettu. Kiinteä HYTE- yhdyspinta muodostuu myös yhdyspintaryhmien asumisen ratkaisut ja turvalliset asuinympäristöt, työllisyyden edistämisen sekä turvallisuus- ja varautumisfoorumien yhteyteen, ks. kuva 6. Tärkeä yhteistyökumppani niin hyvinvointialueelle kuin kunnillekin on ollut järjestöjen perustama järjestöneuvottelukunta, joka on jakautunut viiteen eri teemaryhmään. Neuvottelukunnan puheenjohtaja ja sihteeri ovat mukana alueellisessa hyvinvointiryhmässä yhdessä kuntien, pelastustoimen, seurakunnan sekä apteekkien kanssa.

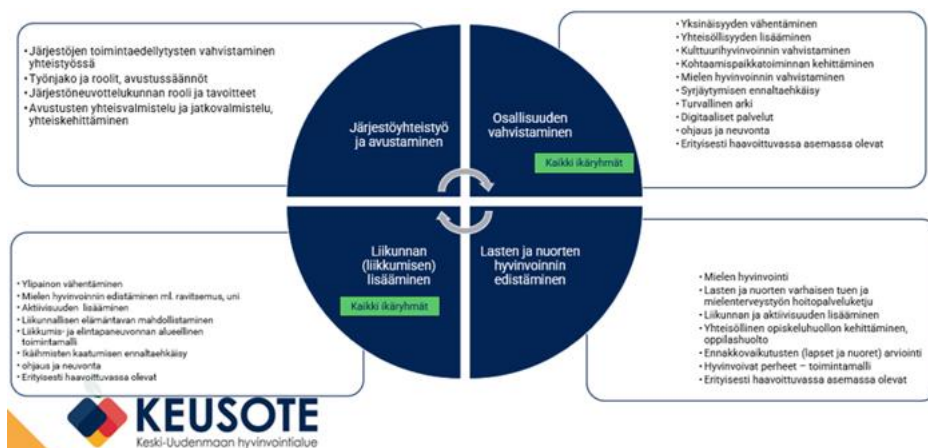
Vuonna 2024 on jatkettu tiiviisti hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa. Ensimmäiset HYTE-neuvottelut pidettiin keväällä 2023. Neuvotteluissa valittiin painopisteet, joihin yhteistyö alueellisella tasolla keskittyy. Seuraavat HYTE-neuvottelut käynnistettiin lokakuussa 2024 ja niitä jatkettiin joulukuussa 2024. Uuteen valmisteilla olevaan alueelliseen hyvinvointisuunnitelmaan on alueen johdon foorumissa hyväksytty neljä painopistettä, jotka käytännössä vastaavat Järvenpään nykyisen suunnitelman painopisteitä:

- Arjen turvallisuuden edistäminen (väkivallan ehkäisy, koettu turvallisuus, tapaturmat)
- Osallisuuden vahvistaminen
- Liikkumisen lisääminen
- Mielen hyvinvoinnin vahvistaminen (työ- ja toimintakyky)

Vuosittaiset HYTE-neuvottelut kiinnittyvät jatkossakin luontevaksi osaksi hyvinvointialueen ja kuntien välistä jatkuvan neuvottelun periaatetta.

Myös alueellisen turvallisuustyön yhteistyörakenteet ovat kehittyneet toimiviksi ja erittäin tiiviiksi. Vuoden 2024 aikana alueellista turvallisuus- ja varautumistyötä tehtiin edelleen tiiviisti. Alueellinen hyvinvointialuevetoinen turvallisuusfoorumi on keskeinen yhteistyön alusta, jossa kuntien, hyvinvointialueiden ja Aluehallintoviraston yhteistä turvallisuustilannekuvaä päivitetään säännöllisesti. Lisäksi kaupungin turvallisuus- ja valmiuspäällikkö osallistui säännöllisesti Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen koolle kutsumaan kuntaturvallisuusverkostoon ja Kuntaliiton koolle kutsumaan valtakunnalliseen Turvallinen ja kriisinkestävä kunta -verkostoon. Näiden lisäksi erillisenä työryhmätyöskentelynä valmisteltiin alueellista evakuointisuunnitelmaa Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen koolle kutsumana.

Kuva 6: Alueellisen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen yhteistyön painopisteitä vuodelle 2023 (-24)

Järvenpäälaisten lasten ja nuorten sekä keskiuusimaalaisen aikuisväestön hyvinvointi ja turvallisuus

Seuraavassa esitetään lyhyesti aluksi yleistä taustatietoa Järvenpäästä. Sen jälkeen esitetään tiiviit yhteenvedot hyvinvoinnin ja turvallisuuden tilasta suppeista hyvinvointikertomuksista (vuosiraportit) koottuina vuosilta 2021–2023. Kuten johdantoluvussa todettiin, vuoden 2024 osalta valtakunnallisia väestökyselyitä ei ollut käytettävissä, sillä tuolloin ei julkaistu Terve Suomi -tutkimuksen eikä Kouluterveyskyselyn tuloksia. Vuoden 2024 osalta aikuisväestön tilasta on käytettävissä FCG:n tuoreet ennenaikaisia ja estettävissä olevia kuolemia tarkastelevat PYLL-indeksitulokset. Lasten ja nuorten osalta käytettävissä ovat vuonna 2024 julkaistut MOVE-tutkimuksen sekä FinLapset-kyselytutkimuksen tulokset.

Laajempi indikaattoritieto on koottu Kuntamaiseman Johdon työpöytä -raportointiportaaliin hyvinvointikertomus-osioon.

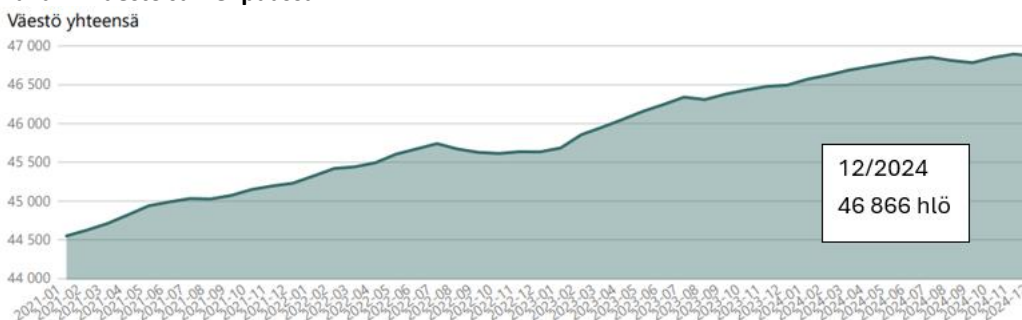
Myös järvenpääläiset itse ovat päässeet kertomaan ajatuksiaan ja kokemuksiaan hyvinvointiin liittyvien kahden kyselyn kautta, jotka olivat avoinna vastattaviksi marras/joulukuun taitteessa 2024. Toinen kysely tarkasteli tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen (N=736) liittyviä asioita ja toinen kysely laajemminkin hyvinvointiin (N=339) liittyviä asioita. Tämä jälkimmäinen, huomattavan laaja kysely on käytännössä toisinto edellisen laajan hyvinvointikertomuksen yhteydessä toteutetusta kyselystä. Kyselyiden keskeiset tulokset raportoidaan tämän osion lopussa.

Peruopetuksen oppilaskysely toteutetaan joka toinen vuosi ja tässä hyvinvointikertomuksessa on mukana tuorein vuodelta 2024, jonka tuloksia verrataan edelliseen oppilaskyselyyn vuodelta 2022. Lisäksi mukana on tiiviit nostot Keski-Uudenmaan päihdetilannekyselystä.

Yleistä taustatietoa

Kaupunkimme asukasluku on kasvukäyrällä. Asukasluku oli vuoden 2021 lopussa 45 226, vuoden 2022 lopussa 45 630 ja vuoden 2023 lopussa se oli 46 490. Vuoden 2024 osalta väestön ennakkotilaston mukaan vuoden lopussa järvenpääläisiä oli 46 866. Väestön kasvua lisää osaltaan maahanmuutto. Vuoden 2021 lopussa kuntalaisen äidinkieli oli muu kuin suomi/ruotsi/saame 3084 henkilöllä ja vuoden lopussa 2023 lopussa 3945 henkilöllä. Vuoden 2023 aikana kuntaan rekisteröityi noin 400 tilapäistä suojelua saavaa ukrainalaista.

Kuva 7: Väestö Järvenpäässä

Asuntoja valmistui Järvenpäässä vuonna 2021 yhteensä 576, vuonna 2022 yhteensä 654, vuonna 2023 yhteensä 619 sekä vuonna 2024 yhteensä 340.

Lapsiperheiden osuus kaikista perheistä vuonna 2021 oli 41,2 %. Vuonna 2022 se oli 41,6 % ja vuonna 2023 melkein sama eli 41,5 %. Yksinelävien asunnottomien määrä on laskenut edelleen ja marraskuussa 2024 heitä oli Järvenpäässä yhdeksän.

Työttömyysaste vuoden 2021 lopussa oli Järvenpäässä 9,4 %, vuoden 2022 lopussa 9,8 %, vuoden 2023 lopussa se oli noussut 11,3 %:iin ja oli vuoden 2024 lopussa 12,3 %. Nuorisotyöttömyys eli 15–24-vuotiaiden työttömien osuus kaikista työnhakijoista oli vuoden 2021 lopussa 13,7 %, vuoden 2022 lopussa 14,69 %, vuoden 2023 lopussa 14,82 % ja vuoden 2024 lopussa 14,26 %.

Peruskoulun jälkeisen tutkinnon suorittaneiden osuus 15-vuotta täyttäneestä väestöstä oli vuonna 2021 75,3 % ja vuonna 2022 se oli 75,6 % ja vuonna 2023 edelleen hyvin samoissa lukemissa eli 75,4 %. Korkeakoulu- tai tutkija-asteen suorittaneiden osuus 20-vuotta täyttäneestä väestöstä oli 38,53 % vuoden 2021 lopussa, vuoden 2022 lopussa osuus oli 39,18 % ja vuoden 2023 lopussa lähes sama osuus eli 39,16 %.

Uusia yrityksiä perustettiin vuonna 2021 seuraavasti: osakeyhtiöitä 149, toiminimiä 148, kommandiittiyhtiöitä 1 ja avoimia yhtiöitä 1. Vuonna 2022 perustettiin osakeyhtiöitä 11, toiminimiä 90, kommandiittiyhtiöitä 1 ja avoimia yhtiöitä 2. Vuonna 2023 uusia yrityksiä perustettiin seuraavasti: osakeyhtiöitä 142, toiminimiä 201, kommandiittiyhtiöitä 0 ja avoimia yhtiöitä 0. Vuonna 2024 luvut olivat seuraavat: osakeyhtiöitä 134, toiminimiä 205, kommandiittiyhtiöitä 0 ja avoimia yhtiöitä 1.

Yhteenveto hyvinvoinnin tilasta vuonna 2021

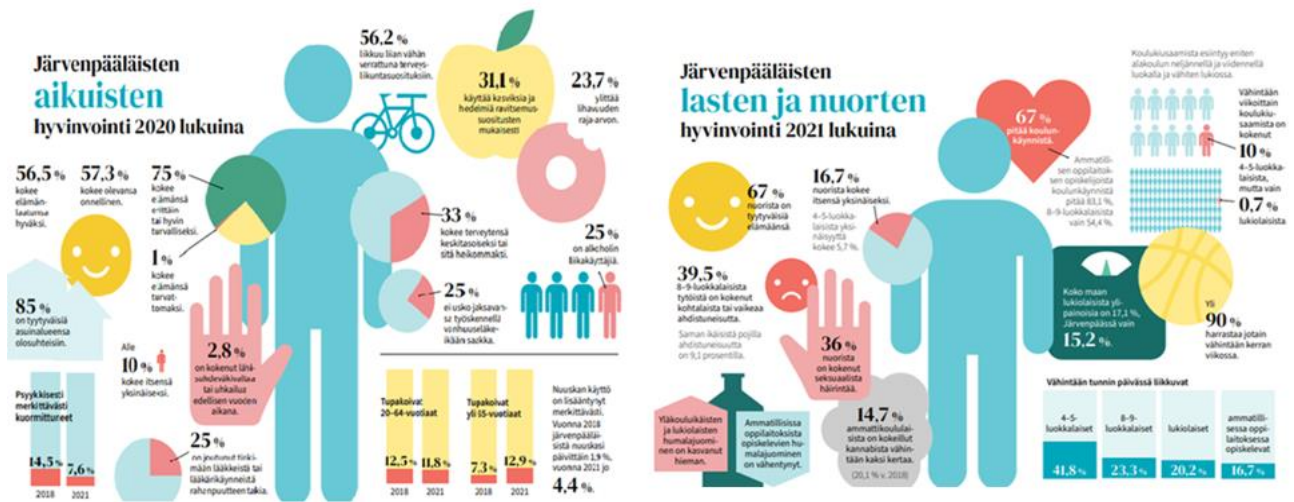
Vuonna 2021 maailmanlaajuinen covid19-pandemia koetteli kansalaisten hyvinvointia toista vuotta peräkkäin. Pandemian hyvinvointivaikutukset näkyvät myös hyvinvointia kuvaavissa mittareissa.

Kouluterveyskyselyn mukaan suuri osa lapsista ja nuorista on tyytyväisiä elämäänsä, tyytyväisyys on kuitenkin laskenut verrattuna pandemiaa edeltävään aikaan. Koulunkäynnistä pidetään pääsääntöisesti, 8. ja 9. luokalla kuitenkin vähemmän kuin muissa ikäryhmissä. Suurin osa järvenpääläisistä nuorista harrastaa jotain vähintään kerran viikossa. Yläasteikäiset tytöt kärsivät kohtalaisesta tai vaikeasta ahdistuneisuudesta runsaasti. Kokemus seksuaalisesta häirinnästä eri muodoissaan on lisääntynyt. Perheiden taloudellinen tilanne on kehittynyt parempaan suuntaan. Liikkuminen on lisääntynyt lapsilla ja nuorilla 8. ja 9. luokkalaisia lukuun ottamatta. Kannabiksen kokeilu on vähentynyt ammatillisissa oppilaitoksissa. Yhä useampi lapsi ja nuori kokee terveytensä keskitasoiseksi tai huonommaksi. Samoin yksinäisyyden kokemus on lisääntynyt.

Aikuisväestön parissa yksinäisyyden kokemus on laskussa. Aikuisten positiivinen mielenterveys on suhteellisen korkealla tasolla ja psyykkisesti merkittävästi kuormittuneiden osuus on vähentynyt huomattavasti. Lääkkeistä ja lääkäriissä käynneistä tai ruuasta tingitään aiempaa vähemmän. Asunnottomien määrä on laskenut. Samoin hieman aiempaa vähemmän koetaan terveydentilaa keskitasoiseksi tai huonoksi. Kasvien ja hedelmien määrä tarjottimella on vähentynyt ja yli puolet järvenpääläisestä aikuisväestöstä liikkuu liian vähän verrattuna terveysliikuntasuosituksiin. Lihavuus on myös lisääntynyt.

Järvenpääläisten hyvinvoinnin tilaa kuvataan seuraavassa infograafeina, jotka perustuvat edellä kuvattuihin kouluterveystutkimuksen tuloksiin ja aikuisväestön FinSote -hyvinvointi- ja terveystutkimukseen.

Kuva 8: Järvenpääläisten hyvinvointi (Aikuiset FinSote 2020, lapset ja nuoret Kouluterveyskysely 2021)

Yhteenveto hyvinvoinnin tilasta vuonna 2022

Korona-pandemian vaikutukset näkyivät edelleen väestön hyvinvoinnissa, vaikka pandemia alkoi vuonna 2022 hiipua ja useista rajoituksista luovuttiin. Etenkin nuorilla raportoitiin usealta taholta kasvavaa levottomuutta, jopa aggressiivisuutta ja toisaalta myös sosiaaliseen eristykseen liittyvää yksinäisyyttä. Viimeisimpien kouluterveyskyselyjen perusteella. Kouluterveyskyselyn mukaan suuri osa lapsista ja nuorista on tyytyväisiä elämäänsä, tyytyväisyys on kuitenkin laskenut verrattuna pandemiaa edeltävään aikaan. Koulunkäynnistä pidetään pääsääntöisesti, 8. ja 9. luokalla kuitenkin vähemmän kuin muissa ikäryhmissä. Suurin osa järvenpääläisistä nuorista harrastaa jotain vähintään kerran viikossa.

Yläasteikäiset tytöt kärsivät kohtalaisesta tai vaikeasta ahdistuneisuudesta runsaasti. Kokemus seksuaalisesta häirinnästä eri muodoissaan on lisääntynyt. Perheiden taloudellinen tilanne on kehittynyt parempaan suuntaan. Kannabiksen kokeilu on vähentynyt ammatillisissa oppilaitoksissa. Yhä useampi lapsi ja nuori kokee terveytensä keskitasoiseksi tai huonommaksi. Samoin yksinäisyyden kokemus on vahvistunut. (ks. Kuva 7.).

Kouluterveyskyselyn mukaan liikunta-aktiivisuus laskee mitä vanhempaan ikäryhmään mennään (kuva 7). Samansuuntainen tulos saadaan vuoden 2022 Move-mittauksen mukaan. Fyysinen toimintakyky on mahdollisesti terveyttä ja hyvinvointia kuluttavalla tai haittaavalla tasolla viidesluokkalaista lähes kolmasosalla ja noin 45 %:lla kasiluokkalaista. Kasiluokkalaisten tilanne on selkeästi heikentynyt edellisestä mittauksesta. FinLapset-tutkimuksen havainto lasten ylipainon osuuksista on myös huolestuttava. Kolmasosa 2–6-vuotiaista lapsista on ylipainoisia ja ylipainon osuudet näyttävät säilyvän samoina verrattaessa vanhempiin lasten ja nuorten ikäryhmiin.

FinSote-tulosten mukaan työikäisestä väestöstä reilu puolet on tyytyväisiä elämäänsä ja turvallisuuden tunne asuinalueeseen on korkealla tasolla. Yli 65-vuotiaissa molemmat osuudet ovat heikommalla tasolla. Yksinäisyyttä kokee lähes joka kymmenes. Työikäisistä liikkuu terveytensä kannalta riittävästi valtaosa. Samoin aikuisväestön lautasella on liian vähän kasviksia ja hedelmiä ja lihavuus on kasvussa. Koulutuserot näkyvät selvästi lähes kaikissa ns. elintapamittareissa (tupakointi, alkoholin käyttö, liikkuminen). Mitä koulutetumpi olet, sitä paremmat elintavat. Yli 65-vuotiaista terveytensä kannalta liikkuu vielä vähemmän kuin työikäisistä. Myös yksinäisyyden kokemukset ovat hieman korkeammalla tasolla kuin työikäisillä. Myös työ- ja toimintakyvyssä nähdään vaihtelua ikäryhmien ja koulutustason mukaan. Yleisesti voidaan todeta mitä parempi koulutustaso tai nuorempi ikäryhmä, sitä parempi työ- ja toimintakyky.

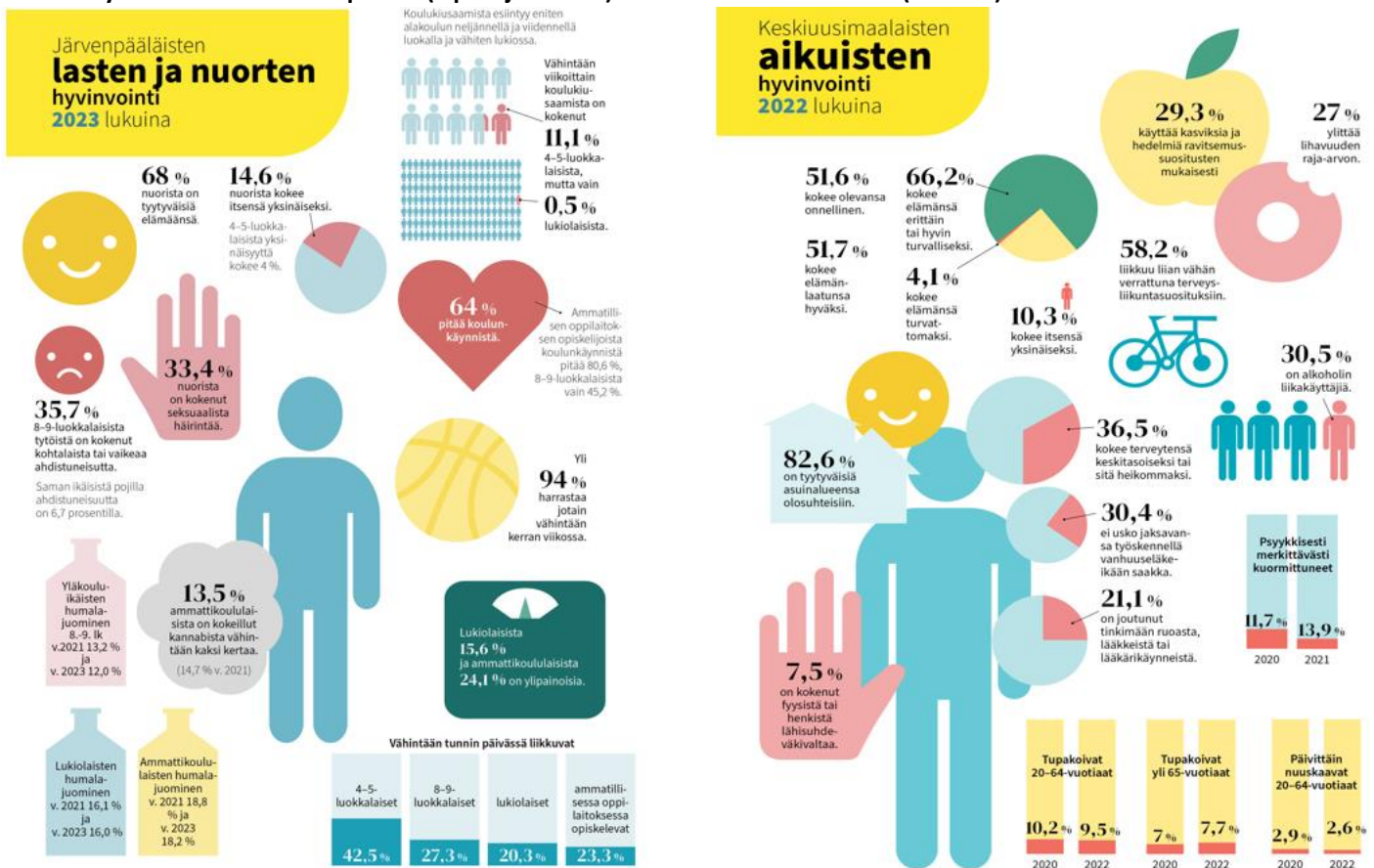
Positiivinen mielenterveys aikuisväestöllä on hyvällä tasolla. Psykkinen kuormittuneisuus on suurinta yli 65-vuotiaissa. Työkäisillä psykkinen kuormittuneisuus on suurinta matalan koulutustason ryhmässä. (ks. kuva 7). Tulosten perusteella toimenpiteitä ja kaupungin tarjoamien hyvinvointia ja terveyttä tukevien palveluiden saavutettavuutta ja kynnysten madaltamista palveluihin erityisesti ikääntyneille ja matalasti koulutetuille tulee edelleen jatkaa.

Yhteenveto hyvinvoinnin tilasta vuonna 2023

Järvenpäälaisten hyvinvoinnin tilaa kuvataan seuraavassa infograafina, jotka perustuvat järvenpäälaisten lasten ja nuorten osalta kouluterveystutkimuksen vuoden 2023 tuloksiin ja keskiuusimaalaisen aikuisväestön osalta Terve Suomi -tutkimukseen. Terve Suomi-tulokset ovat vuodelta 2022 ja tarkastelualueena on Keski-Uusimaa, sillä kuntakohtaisia tuloksia ei ole käytettävissä.

Yhteenveto-osiossa on lisäksi hyödynnetty MoniSuomi-tutkimusta, Finlapset -rekisteritutkimusta sekä MOVE-tutkimusta. Järvenpään imago tutkimus tarjoaa kuntatasoista tietoa myös aikuisväestöstä.

Kuva 9: Hyvinvoinnin tila Järvenpäässä (lapset ja nuoret) sekä Keski-Uudellamaalla (aikuiset)

Kouluterveyskyselyn mukaan yli 82 % 4.–5. luokkalaista ja 65,1 % yläkouluikäisistä on tyytyväisiä elämäänsä. 2/3 4.–5. luokkalaista pitää koulunkäynnistä, mutta trendi on laskeva. Yksinäisyyden kokemus on pysytellyt kohonneella tasolla, erityisesti yläkouluikäisillä. Kouluuupumusta kokee noin joka viides 4.–5. luokkalaista ja 25,3 % yläkouluikäisistä. MOVE-tutkimuksen mukaan fyysinen toimintakyky on heikentynyt viides- ja kasiluokkalailla. Yhdeksän kymmenestä 4.–5. luokan oppilaista harrastaa jotain vähintään yhtenä päivän viikossa, 8.–9. luokan oppilaista 95,1 %.

62,3 % lukiolaisista ja yli 80 % ammatillisten oppilaitosten opiskelijoista pitää koulunkäynnistä. Koulu-uupumusta kokee 17,8 % lukiolaisista ja 8,2 % ammatillisten oppilaitosten opiskelijoista. Yksinäiseksi itsensä tuntee 17,8 % lukiolaisista ja lähes joka viides ammatillisten oppilaitosten opiskelijoista. Terveystilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi kokee 28,6 % lukiolaisista ja 34,8 % ammatillisten oppilaitosten opiskelijoista.

Fyysistä väkivaltaa tai sen uhkaa koetaan eri kouluasteilla, vuoden aikana joka viides alakouluikäisestä ja lähes joka neljäs yläkouluikäisestä. Ammattikouluissa vähemmän ja vähiten lukioikäisillä.

Jotain tupakatuotetta tai sähkösavuketta vähintään kerran käyttäneiden 4. – 5.luokkalaisten määrä on noussut edellisestä kyselystä 4,3 % -> 7,9 %. Yläkouluikäisten osalta viikoittain rahapelejä pelaa 6 %. Kannabista vähintään kaksi kertaa kokeilleiden määrä on sama kuin edellisessä eli 8,4 %. Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa olevien määrä on lievästi laskenut ja on nyt 12 %. Jotain tupakatuotetta tai sähkösavuketta päivittäin käyttävien määrä on valitettavasti noussut, 7,8 % -> 13,8 %. Joka kymmenes hyväksyy ikäisillään kannabiksen käytön.

Alle 1 % lukiolaisista pelaa rahapelejä viikoittain. Kannabista vähintään kaksi kertaa kokeillen määrä on 9,4 %. 16 % on tosi humalassa vähintään kerran kuussa. Jotain tupakatuotetta tai sähkösavuketta päivittäin käyttää vain 4,4 %, mutta suunta on hieman negatiivinen. Joka neljäs hyväksyy ikäisillään kannabiksen käytön. Ammattioppilaitoksissa opiskelevista alle 3 % pelaa rahapelejä viikoittain. Kannabista vähintään kaksi kertaa viikossa kokeilleiden määrä on hieman laskenut, 14,7 % -> 13,5 %. Tosi humalassa vähintään kerran kuussa on 18,2 %. Joka kymmenes on kokenut haittaa vanhemman liiallisesta alkoholien käytöstä. Jotain tupakatuotetta tai sähkösavuketta päivittäin käyttää 10,9 %. Reilu viidennes hyväksyy ikäisillään kannabiksen käytön. Yläasteikäiset, lukiolaiset ja ammattikoululaiset pitävät huumeiden hankkimista omalla asuinalueellaan helppona.

Arkiaamun aamupalan jättää aivan liian usea lapsi ja nuori välistä. Yli puolet 8.–9. luokkalaisista ei syö päivittäin koululounasta. Tällä on väistämättä merkitystä jaksamiseen.

Terve Suomi -tutkimuksen mukaan 2/3 keskiuusimaalaisista aikuisista kokee olonsa turvalliseksi, mutta työikäisillä ja matalan koulutuksen omaavilla turvallisuuden tunne on laskenut. Myös Imagotutkimuksen mukaan turvallisuuden tunne on heikentynyt. Taloustilanne on heikentynyt, ja yhä useampi tinkii ruoasta, lääkkeitä ja lääkärisäkänneistä. Terveystensä heikommaksi kokevien määrä on kasvanut, erityisesti työikäisillä. Hieman yli puolet kokee elämänlaatunsa hyväksi, mutta suunta on negatiivinen. Lihavuus on lisääntynyt, erityisesti työikäisillä.

Digitaalinen asiointi sote-ammattilaisten kanssa on noussut merkittävästi. Eniten digitaalisesti asioivat työikäiset. Kolikon toinen puoli: lääkärin vastaanottopalveluita riittämättömästi saaneiden osuus on myös merkittävästi kasvanut, joka kolmas keskiuusimaalainen kokee näin.

Lähes joka kolmas käyttää alkoholia liikaa, erityisesti korkeasti koulutetut. Päivittäin tupakoivien osuus on 9 %, eniten matalan koulutuksen omaavilla. Rahapelaamisesta on aiheutunut ongelmia alle 4 %:lle.

Psyykkisesti merkittävästi kuormittuneiden osuus on 13,9 %, erityisesti työikäisillä ja matalan koulutuksen omaavilla. Lähes joka kolmas työikäinen ei usko jaksavansa työskennellä vanhuuseläkeikänsä saakka. Yksinäiseksi itsensä kokee joka kymmenes keskiuusimaalainen. Erittäin heikkoa osallisuutta kokee vain harva, noin 8 %. Fyysistä tai henkistä lähisuhteistä väkivaltaa kokeneiden osuus on 7,5 %.

Keski-Uudellamaalla maahanmuuttajien toimintarajoitteet terveysongelman vuoksi ovat selvästi muita alueita alhaisemmalla tasolla. Myös psyykinen kuormittuneisuus on matalammalla tasolla kuin lähes kaikilla muilla alueilla. Osallisuuden kokemus on melko korkealla tasolla.

Ennenaikaisesti menetetyt elinvuodet (= PYLL = Potential Years of Life Lost) Järvenpäässä Keusote on tilannut FCG Oy:ltä PYLL-tarkastelun. Tuorein tarkastelujakso kattaa vuodet 2018–2022 ja tulokset julkaistiin syksyllä 2024. PYLL on tapa tarkastella kuolleisuutta niin, että huomioidaan minkä ikäisenä kuolema on tapahtunut ja lasketaan menetetyt elinvuodet suhteessa kypsään elämään. Usein tarkastelu rajataan vielä niihin kuolinsyihin, jotka olisi voitu välttää. Vältettävissä olevat ennenaikaisesti menetetyt elinvuodet (ns. ”turhat menetykset”) ovat kansainvälisesti laajasti käytetty hyvinvoinnin ja terveyden mittari.

Kansainvälisesti käytetään ikärajausta 0–75 vuotta ja tätä käyttämällä mahdollistetaan kansainvälinen vertailu. THL käyttää ennenaikaisen kuoleman ikärajana 80 vuotta ja tarkastelee useita kuolinsyitä rajauksella 25–80 vuotta. Tämän takia FCG:n ja THL:n luvuissa on eroavaisuuksia.

Menetykset ilmoitetaan PYLL-indeksin muodossa = menetetyt elinvuodet / 100 000 asukasta / vuosi. Tuloksia esitellään viiden vuoden tarkastelujaksoin (uusin 2018–2022), uusinta verrataan 10 ja 20 vuoden takaisiin jaksoihin. Tulokset on standardoitu vakioväestöön (OECD:n väestö 2010).

Kuva 10: Ennenaikaisesti menetetyt elinvuodet

Vältettävissä olevat kuolleisuuden syyt määritellään seuraavasti:

- Ehkäistävissä oleva kuolleisuus: kuolinsyyt, jotka voidaan pääasiassa välttää tehokkaiden ennaltaehkäisevien toimien avulla
- Hoidettavissa oleva kuolleisuus: kuolinsyyt, jotka voidaan pääasiassa välttää oikea-aikaisen ja tehokkaan terveydenhuollon avulla, mukaan luettuna toissijainen ehkäisy ja hoito

Keusoten ennenaikaisesti menetetyistä elinvuosista 2018–2022 peräti 75 % olisi ollut vältettävissä. Järvenpään osalta prosenttiluku on lähes sama eli 74 %. Keusoten alueella kolme suurinta vältettävissä olevien menetyksien syytä ovat (molemmat sukupuolet):

- 1) itsemurhat
- 2) alkoholi
- 3) huumeet

Järvenpään osalta korkeimmat PYLL-indeksit ovat sekä miehillä että naisilla samat, mutta hieman eri järjestyksessä alkoholi, itsemurhat ja huumeet. Seuraavassa kuvassa sarakkeissa menetetyt elinvuodet / 100 000 asukasta / vuosi sekä kuolinsyryhmän menetyksen prosenttiosuus kaikista vältettävissä olevista menetyksistä.

Kuva 11: Järvenpään TOP3 PYLL-menetykset

Miehet				Naiset			
TOP	Kuolinsyryhmä	Menetykset	Osuus	TOP	Kuolinsyryhmä	Menetykset	Osuus
1.	Alkoholi	790	19%	1.	Itsemurhat	248	12%
2.	Itsemurhat	777	18%	2.	Huumeet	248	12%
3.	Huumeet	502	12%	3.	Alkoholi	222	11%

Järvenpään kokonaisPYLL-indeksi eli kaikki menetetyt elinvuodet vuodessa on 4233. Vuoden 2022 väkilukuun 45 600 suhteutettuna Järvenpäässä menetettiin 1930 elinvuotta ennaikaisesti. Tämä vastaa joka vuosi 26 kokonaista 75 vuoden elämää, jotka jäävät kokonaan elämättä.

Ehkäistävissä olevat kuolemat ovat sellaisia, joihin myös kunta voi omilla toimillaan vaikuttaa. Esimerkiksi päihde-ehdoisia ongelmia ei hoideta pelkästään sote-palveluissa, vaan niihin voidaan vaikuttaa yhteisötason preventiomalleilla. Tästä hyvä ja vaikuttavaksi osoitettu esimerkki on Pakka-toimintamalli, joka on paikallisten alkoholi-, tupakka- ja rahapelihaittojen ehkäisyyn kehitetty menetelmä. Pakkaa toteutetaan paikkakunnalla tai alueella koko yhteisön voimin: [PAKKA-toimintamalli](#)

Loppuvuodesta 2024 Järvenpäässä päätettiin alkaa toteuttaa Festari-Pakka -mallia, jonka keskiössä on vastuullinen juhlimiskulttuuri ja yrittäjien vastuullisuus. Toteutus alkaa vuoden 2025 keväällä.

Myös tapaturmien ehkäisyssä kunnalla voi olla iso rooli. Ja jos mietimme itsemurhien määrän laskemista, niin kaikilla toimilla, joilla voimme kytkeä yksilön yhteisön jäseneksi on aina preventiivinen ulottuvuus: osallisuus, kulttuurin kokeminen ja tekeminen, liikunta, tapahtumat, elävä ja samalla turvallinen kaupunkiympäristö, osaava henkilöstö kuntalaisten palveluksessa, laadukas varhaiskasvatus ja perusopetus jne. Hyvinvointityö kuuluu kaikille.

MOVE-tutkimuksen tulokset 2024

Järvenpään vuoden 2024 Move!-mittausten tulokset ovat laajan mittaushistorian parhaimmat ja koko maahan verrattuna liki kymmenen prosenttiyksikköä paremmat kuin maassa keskimäärin. Mittaustuloksissa havaitaan parannusta edellisvuoteen joka ikäluokassa, sekä tytöissä että pojissa. Erityisen ilahduttavaa on, että isoin parannus on tapahtunut varteenotettavimmissa mittaussosioissa; 20 metrin viivajuoksussa ja liikkuvuudessa. Huolestuttavin lukema saatiin kahdeksannen luokan tyttöjen tulosten yhteenvedosta, sillä edelleen noin 40 prosentilla heistä fyysinen toimintakyky on mahdollisesti terveyttä ja hyvinvointia kuluttavalla tai haittaavalla tasolla.

Järvenpään opetuspalvelut ja liikuntapalvelut ovat yhteistyössä valmentaneet alakoulun oppilaita sekä opettajia Move!-mittauksiin jo muutaman vuoden ajan. Mittausten tuloksia ja niihin liittyviä toimenpiteitä voidaan yhdessä opetuspalveluiden ja liikuntapalveluiden kanssa.

Seuraava kuva ilmaisee prosenttiosuuden niistä oppilaista, joiden fyysinen toimintakyky on mahdollisesti haitallisella tasolla. Tulosten laskennassa on huomioitu kaikki fyysisen toimintakyvyn osa-alueet.

Kuva 12: MOVE-mittaustuloskooste, Järvenpää

2024

Luokka / Klass	Pojat / Pojkar	Tytöt / Flickor	Yhteensä / Totalt
5. luokka/5. klass	24.9 %	25.4 %	25.1 %
8. luokka/8. klass	28.7 %	40.1 %	33.7 %
molemmat luokat/båda klasserna	26.7 %	31.5 %	28.9 %

2023

Luokka / Klass	Pojat / Pojkar	Tytöt / Flickor	Yhteensä / Totalt
5. luokka/5. klass	30.8 %	39.7 %	34.8 %
8. luokka/8. klass	36.5 %	46.8 %	41.8 %
molemmat luokat/båda klasserna	33.3 %	43.2 %	38 %

2022

Luokka / Klass	Pojat / Pojkar	Tytöt / Flickor	Yhteensä / Totalt
5. luokka/5. klass	31.6 %	24.8 %	28 %
8. luokka/8. klass	39.9 %	49 %	44.7 %
molemmat luokat/båda klasserna	35.6 %	36.8 %	36.2 %

FinLapset-kyselytutkimus esikouluikäisten lasten perheille 2024: Lapset

Tuoreimman FinLapset -kyselytutkimuksen mukaan 76,5 % järvenpäälaisistä esikouluikäisistä lapsista liikkuu vauhdikkaasti tunnin päivässä. 34,1 % nauttii päivittäin marjoja, hedelmiä ja kasviksia. 81,2 %:lla perheet syövät vähintään yhden aterian yhdessä päivittäin. Kiusaamisen kokemus nousee esille myös tässä tutkimuksessa, 41,9 % on kokenut kiusaamista kotona, esikoulussa tai muualla. Yli puolella on kokemus vanhemman tai muun läheisen kohdistamasta henkisestä väkivallasta.

FinLapset -rekisteriseurannan mukaan 25 % 2–6-vuotiaista pojista ja 13 % tytöistä on ylipainoisia tai lihavia. 7–12-vuotiasta pojista 27 % ja tytöistä 16 % ja 13 - 16 -vuotiaista pojista 28 % ja tytöistä 20 % on ylipainoisia tai lihavia.

Perusopetuksen oppilaskysely

Perusopetuksen oppilaskysely toteutetaan Järvenpäässä joka toinen vuosi. Seuraavassa esitetään tiiviit yhteenvedot alaluokkien ja yläluokkien vastaustuloksista.

Perusopetuksen oppilaat vastasivat kyselyyn ajalla 15.4–16.5.2024 koulussa saamansa linkin kautta. Kyselyyn vastasi 3788 oppilasta, joka on 81 % kaikista oppilaista (vuonna 2022 vastaajia 76 % oppilaista). Vastaajia alaluokilta oli 2374 ja yläluokilta 1050. Vastaajista 364 oli jättänyt määrittelemättä koulunsa tai luokkansa. Kaikista vastanneista tyttöjä oli 49,2 %, poikia 45,5 %, tieto puuttui 5,3 %.

Vastaukset annettiin asteikolla täysin eri mieltä =1 ja täysin samaa mieltä =5. Kysely tehtiin eri ohjelmalla kuin edellinen kysely. Merkittävin ero on, että tässä kyselyssä valinta tehtiin liukukytkimellä, kun vuoden 2022 kyselyssä vaihtoehto väliltä 1–5 valittiin valintaruudusta. Vastaustavan muutos tulee huomioida tuloksia tarkasteltaessa.

Kuvissa 13 ja 14 on saatua tulosta verrattu edellisen oppilaskyselyn tuloksiin vuodelta 2022. Yhteenvedojen arvot ovat keskiarvoja saaduista vastauksista.

Alakoululaisista 94,4 % kokee olonsa koulussa turvallisiksi ja 88,5 % vastaajista on sitä mieltä, että koulun aikuiset puuttuvat kiusaamiseen. Alakoulujen oppilailla on aiempaa paremmin tiedossa, miten koulupsykologia tai kuraattoria pääsee tapaamaan, mutta valitettavasti tyytyväisyys opettajien kannustavuuteen, tasapuolisuuteen, oikeudenmukaisuuteen ja etenkin opetuksen laatuun on hieman heikentynyt, vaikkakin opetuksen laatuun ollaan edelleen hyvin tyytyväisiä. Myös oppimista ja koulunkäynnin sujumista ei enää pidetä aivan yhtä tärkeänä kuin aiemmin. Tyytyväisyys kouluruokaan on laskenut edelleen (2019 3,4; 2022 3,3; 2024 3,1). Koko kyselyn kaikkien vastausten keskiarvo oli 3,9.

Kysyttäessä ikävimpiä asioita koulussa nousivat esille sanat kiusaaminen, ruoka, koulu ja läksyt, kun taas mukavimpina asioina mainittiin selkeästi eniten kaverit ja lisäksi välitunti, liikunta ja opettaja.

Kyselyssä esitettiin myös harrastamiseen liittyviä kysymyksiä Jäke Harrastaa- hankkeen (Suomen harrastamisen malli) tiimoilta. Vastaajista 79,7 % osallistuu ohjattuun harrastustoimintaan ja 70,2 % harrastaa omatoimisesti. 5 % ei harrasta lainkaan. Harrastamattomien sekä harrastavien keskuudessa eniten toivottiin jalkapalloa/futsalia, askartelua, kuntosalia ja kuvataidetta.

Kuva 13: Oppilaskysely, kaikki alaluokat

Yläkoululaisista 88,9 % kokee olonsa koulussa turvalliseksi ja 69,3 % vastaajista on sitä mieltä, että koulun aikuiset puuttuvat kiusaamiseen. Yläkoululaisten vastauksissa näkyy, että koulunkäynnistä suoriutuminen on jossain määrin haastavaa jaksamisen näkökulmasta. Tyytyväisyys sekä opetukseen että kouluun yleensä on laskenut. Näiden tuloksien perusteella on hyvä, että lasten ja nuorten hyvinvoinnin lisääminen on tärkein päämäärämme tulevalle lukuvuodelle.

Kysyttäessä ikävimpiä asioita koulussa nousivat esille sanat koe, tunti, opettaja ja ruoka, kun taas mukavimpina asioina mainittiin selkeästi eniten kaverit ja lisäksi välitunti, liikunta ja opettaja.

Tyytyväisyys kouluruokaan on laskenut edelleen (2019 2,9; 2022 2,8; 2024 2,6). Koko kyselyn kaikkien vastausten keskiarvo oli 3,3.

Kyselyssä esitettiin myös harrastamiseen liittyviä kysymyksiä Jäke Harrastaa- hankkeen (Suomen harrastamisen malli) tiimoilta. Vastaajista 54,4 % osallistuu ohjattuun harrastustoimintaan ja 71,1 % harrastaa omatoimisesti. 16,6 % ei harrasta lainkaan. Harrastamattomien keskuudessa eniten toivottiin harrastukseksi kuntosalia, kuvataidetta, elokuvia, jalkapalloa/futsalia ja askartelua. Myös harrastavien keskuudessa toive kuntosalista oli selkeästi suurin.

Kuva 14: Oppilaskysely, kaikki yläluokat

Keskeiset tulokset tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskyselystä 2024

Marraskuussa 2024 kartoitettiin kyselyllä järvenpääläisten henkilökohtaisia kokemuksia tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta koskien Järvenpäässä viimeisen viiden vuoden ajalta. Kyselyyn vastasi 736 vastaajaa, joista naisia oli 73,2 %. Vastaajista 90,5 % oli suomenkielisiä ja 89,5 % iältään 30–64-vuotiaita.

Vastaajista 14,8 % (n=109) ilmoitti kokeneensa Järvenpäässä syrjintää viimeisen viiden vuoden aikana. 9 % (n=66) vastasi kysymykseen ”en osaa sanoa”. Valtaosa, lähes kolme neljännestä (n=533), ei ollut kokenut syrjintää. Eniten syrjintää koettiin terveydentilan, sukupuolen/sukupuoli-identiteetin/sukupuolen ilmaisun, iän ja perhesuhteen perusteella.

Syrjintää kokeneista huomattava osa (40,4 %) ilmoitti kokeneensa syrjintää kaupungin palveluissa. Tuloksen rinnalla muut paikat eivät korostuneet yhtä selvästi, mutta syrjintää oli koettu esimerkiksi työpaikalla/työnhaussa (20,2 %), valtion tai muun julkisen sektorin palveluissa (19,3 %) sekä kadulla, puistossa tai muussa julkisessa paikassa (16,5 %). Koettu syrjintä oli luonteeltaan yleisimmin epäasiallista kohtelua (48,6 %) ja vähättelyä (40,4 %), mutta myös muunlaista syrjintää ilmeni.

Syrjintää kokeneista 68,8 % ilmoitti kertoneensa syrjinnästä jollekin. Syrjinnästä kertoneista 66,7 % ilmoitti kertoneensa ystävälle/läheiselle/naapurille ja 65,3 % puolisolle/perheenjäsenelle. Syrjinnästä kertoneista jopa 88 % koki, että syrjintään ei oltu puututtu ja 16 % koki, että syrjintään puututtiin.

Kaikista vastaajista 12 % eli reilu kymmenes ilmoitti, että läheinen oli viimeisen viiden vuoden aikana kokenut läheissyrjintää.

Yli puolet kyselyyn vastanneista (55,6 %) ei osannut sanoa miten syrjintä ilmiönä on muuttunut Järvenpäässä viimeisen viiden vuoden aikana. Yleisimmät arviot olivat, että syrjintä on pysynyt ennallaan (12 %) tai että se on lisääntynyt jonkin verran (9,2 %).

Kyselyllä kuntalaiset jättivät yhteensä 218 ehdotusta siitä, millä keinoilla syrjintää voisi ehkäistä tai vähentää Järvenpäässä. Ehdotukset hyödynnetään käyttösuunnitelmatoimenpiteiden suunnittelussa. Kyselyn lisäksi vaikuttamistoimielimillä oli mahdollisuus vapaamuotoisesti lausua tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta koskien. Lausunnot ja kyselyn tulokset on huomioitu valmisteilla olevan hyvinvointisuunnitelman sisällöissä ja tavoitteissa.

panostetaan kiusaamisen ehkäisyyn ja selvitetään ilmi tulleet tapaukset esimerkiksi K-0-toiminnalla, jossa nuorisopalvelut tekevät yhteistyötä koulujen kanssa.

Myönteistä on se, että merkittävä osa, 94 % lapsista ja nuorista harrastaa jotain kerran viikossa kouluterveyskyselyn mukaan. Järvenpään oppilaskyselyn mukaan alaluokkien oppilaista merkittävä osa osallistuu ohjattuun harrastustoimintaan ja useimmat harrastavat jotain omatoimisesti. Yläluokkien oppilaista puolestaan hieman yli puolet osallistuu ohjattuun toimintaan ja yli 70 % harrastaa jotain omatoimisesti. Järvenpäässä onkin viimeiset vuodet panostettu voimakkaasti Jäke harrastaa -toiminnan kautta maksuttoman harrastamisen mahdollistamiseen ja laaja ja monipuolinen harrastuskattaus on kuvattu elokuussa 2023 avatussa harrastuskalenterista, jossa voi tutustua erilaisiin harrastuksiin. Kalenteri päivittyy jatkuvasti harrastusmahdollisuuksia tarjoavien seurojen, yhdistysten ja muiden toimijoiden kautta.

Yläkouluikäisten päihteidenkäyttö on huolestuttavalla tasolla: kannabiksen ja muiden huumeiden osalla käyttö on yleisempää kuin esimerkiksi Hyvinkäällä ja Keravalla. Yleisestikin elämäntavoissa näkyy epätoivottava kehitys, nukutaan liian vähän ja unen laatu ei ole riittävää (15 % heräilee kesken unien joka yö, nukahtamisvaikeuksia päivittäin on joka viidennellä); alakouluikäisistä joka kolmas ei syö aamupalaa, yläkouluikäistä aamupalaa ei syö joka kolmas ja lounaan jättää väliin yli puolet. Tästä nousee vahva huoli oppimisen valmiuksista. Jos ei syö hyvin ja laadukkaasti, ei nuku eikä liiku riittävästi, valmiudet oppimiselle ja tulevaisuuden suunnitelmien tekemiselle on vaikeaa. Tämä aiheuttaa haasteita mielenterveydelle ja yleiselle jaksamiselle ja tulee kuormittamaan palvelujärjestelmää. Mikään yksittäinen palvelu tai yksittäinen toimenpide ei ratkaise yksin näitä lapsiin ja nuoriin liittyviä haasteita, vaan rinnalle tarvitaan huoltajat ja muut kasvattajat.

Poliisin tilastojen mukaan pahoinpitelyrikoksissa epäiltyjen alle 15-vuotiaiden määrä nousi vuonna 2023 edeltävästä vuodesta 54 prosenttia ja törkeissä pahoinpitelyrikoksissa peräti 186 prosenttia. Vuoden 2024 lukujen osalta tilastointi on tätä kirjoittaessa vielä kesken, mutta nuorisoriikollisuuden määrällinen tarkastelu vuoden 2024 ensimmäisiltä 9 kk osoittaa, että Järvenpäässä olisi laskevaa trendiä erityisesti ikäluokassa 12–14-vuotiaat. Ensimmäisen 9 kk aikana omaisuusrikosten lasku vuoteen 2023 osoittaa 31 % laskua ja henkeen ja terveyteen kohdistuvien rikosten osalta jopa 45 % laskua verraten vuoden 2023 vastaavaan ajankohtaan. Yleisesti tarkastellen esimerkiksi ryöstörikosten tapahtumapaikkoina ovat Keskusrikospoliisin tietojen mukaan yleistyneet koulujen pihat, harrastuspaikat sekä kauppojen ja ostoskeskusten piha-alueet.

Poliisin näkemyksen mukaan kuitenkin yleinen trendi siitä, että meno on raaistunut pitää paikkansa myös Järvenpään osalta. Poliisiin mukaan partiot ovat joutuneet aiempaa useammin monipartiotehtäviin ja nuoria kohdatessa tavataan aiempaa useammin teräaseita mukana. Toinen poliisin esiin nostama trendi on 14–25-vuotiaiden poikien vakavien liikenneonnettomuuksien lisääntyminen. Tarve ennaltaehkäisevien toimenpiteiden osalta on poliisin mukaan akuutti.

Poliisi ei ole tunnistanut Järvenpään osalta erityisiä huolenaiheita tai uusia ilmiöitä koskien nuorten tekemää rikollisuutta. Alueellisesti koulu-uhkaukset lisääntyneet ja valitettavasti vakiintuneet osaksi arkea. Poliisin ja koulujen yhteistoimintaa tehostetaan vuoden 2025 aikana; rehtoreille koulutusta sekä laillisuuskasvatusta kouluissa tehostetaan. Yhteistyö Järvenpään kaupungin kanssa on poliisin mukaan toimivaa.

Yhteenvetona voidaan todeta, että vaikka viranomaisien tilastot osoittavat nuorisoriikollisuuden lisääntyneen viime vuosina, erityisesti alle 15-vuotiaiden osalta, kyselytutkimukset antavat osittain ristiriitaisen kuvan. Tarkempia johtopäätöksiä vuoden 2024 tilanteesta voidaan tehdä, kun kyseisen vuoden tilastot julkaistaan.

Terve Suomi -tutkimuksen mukaan keskiuusimaalaiset kokevat elämänsä suhteellisen turvalliseksi, yli puolet tuntee olonsa onnelliseksi ja elämänlaatunsa hyväksi. Suuria eroja koko maahan verrattuna ei ole.

Tulokset ovat kuitenkin laskeneet, työikäisillä eniten. Psykkinen kuormittuneisuus työikäisillä näkyy ja lähes joka kolmas työikäinen ei usko jaksavansa työskennellä eläkeikään asti. Toisaalta positiivisen mielenterveysmittarin pistemäärä on yhä sangen korkealla. Vain harvalla on kokemus heikosta osallisuudesta. Yksinäiseksi itsensä kokee noin joka kymmenes, yleisintä tämä on työikäisillä ja korkean koulutuksen omaavilla.

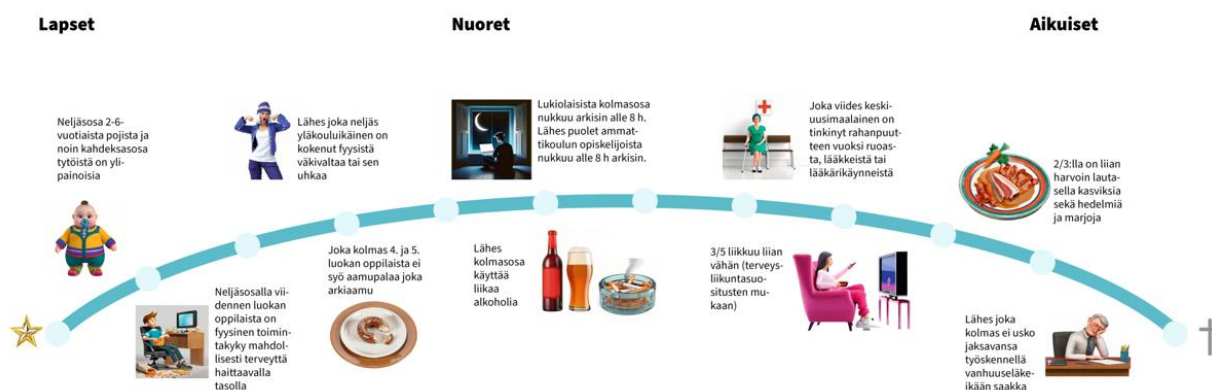
Yli puolet aikuisista liikkuu liian vähän, erityisesti vanhemmissa ikäryhmissä, noin 70 % syö liian vähän kasviksia, hedelmiä ja marjoja. Lihavien osuus on lisääntynyt. Alkoholia liikaa käyttävien osuus on pysynyt turhan korkealla tasolla, noin 30 %. Korkean koulutuksen omaavien alkoholin käyttö on hieman lisääntynyt. Päivittäin tupakoivien osuus on alle 10 %, yleisintä se on matalan koulutuksen omaavilla.

Aikuisväestön hyvinvointiin vaikutetaan Järvenpäässä erityisesti Myllytien toimintakeskuksen runsaalla ja monipuolisella toiminnalla, jossa kaupunki tarjoaa alustan toiminnalle, jota pitkälti toteuttavat paikalliset yhdistykset sekä yhteisöt. Liikkumis- ja elintapaohjausta tarjotaan liikuntapalveluissa ja jatkossa tämä tulee tehostumaan, kun yhteistyö hyvinvointialueen kanssa tulee vahvistumaan. Järvenpään Opisto sekä Keski-Uudenmaan musiikkiopisto tarjoavat monia mahdollisuuksia harrastaa ja sekä oppia uusia asioita.

Eniten ennenaikaisia kuolemia Järvenpäässä aiheuttavat alkoholi, huumeet sekä itsemurhat.

Pääosa kuntalaisistamme voi monella tapaa hyvin. On kuitenkin kiinnitettävä huomiota niihin, jotka voivat huonosti. Jotta voidaan toimia ja puuttua ajoissa huolta herättävissä asioissa, keskeiset pahoinvoinnin tekijät ja riskiryhmät tulee tunnistaa (ks. Kuva 15!) Kuvassa aikuisten osalta tarkastelutasona Keski-Uusimaa.

Kuva 15: Pahoinvoinnin kaari

Kunnalla on monia mahdollisuuksia vaikuttaa kuntalaisten hyvinvointiin. Kaikilla toimilla, joilla voimme kytkeä yksilön yhteisön jäseneksi on aina preventiivinen olottuvuus: osallisuus, kulttuurin kokeminen ja tekeminen, liikunta, tapahtumat, elävä ja samalla turvallinen kaupunkiympäristö, laadukas kaupunkisuunnittelu, osaava henkilöstö kuntalaisten palveluksessa, laadukas varhaiskasvatus ja perusopetus jne. Hyvinvointityö kuuluu kaikille ja sen perusta on kaupungin laadukkaissa peruspalveluissa. Järvenpäässä panostetaan erityisesti puheeksiottoon kaikissa niissä palveluissa, joissa kohdataan lapsia ja nuoria sekä heidän perheitään. Kolme kysymystä kohtaamisen tueksi -toimintamalli onkin otettu käyttöön hyvin ja se on sisällytetty perehdyttämishjelmiin. Yleisenä johtopäätöksenä voidaan todeta, että hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman neljä painopistettä ovat edelleen valideja.

Pahoinvoinnin kaaren taittamiseksi ja hyvinvoinnin turvaamiseksi on seuraavat seikat huomioitava:

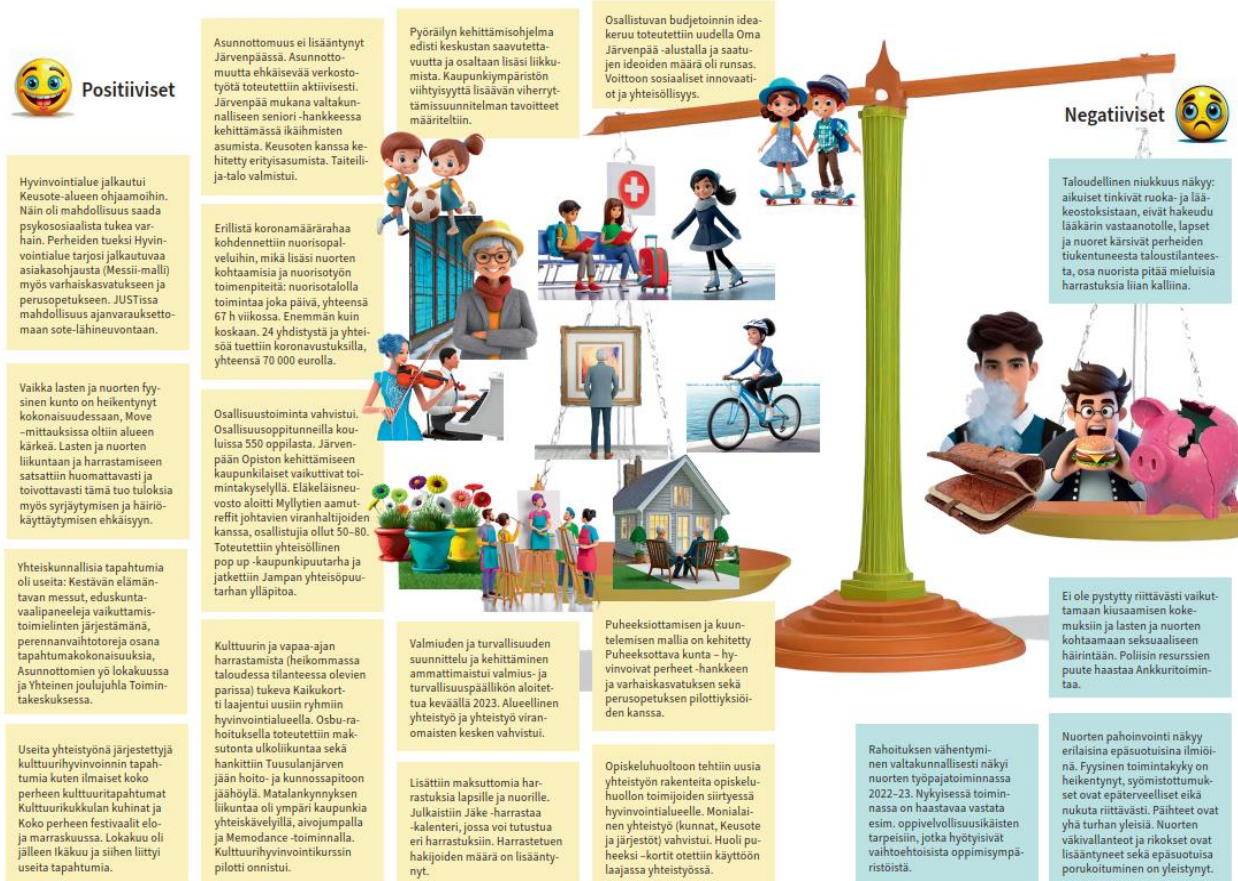
1. Yhteistyön vahvistaminen: On tärkeää vahvistaa yhteistyötä hyvinvointialueen, kaupungin eri palvelualueiden ja kolmannen sektorin välillä.

2. Liikkumisen tukeminen: Järvenpään panostukset liikkumisen tukemiseen ovat tärkeitä lasten ja nuorten sekä muiden ikäryhmien hyvinvoinnin kannalta.
3. Turvallisuuden parantaminen: Nuorten tekemät rikokset ja katujen turvallisuus vaativat huomiota ja toimenpiteitä.
4. Päihteidenkäytön vähentäminen: erityisesti yläkouluikäisten sekä ikääntyneiden päihteidenkäyttöön ja epäterveellisiin elämäntapoihin on puututtava.
5. Aikuisten (psykykinen) hyvinvointi: Aikuisten psykykinen kuormittuneisuus ja vähäinen liikunta ovat merkittäviä haasteita, joihin on kiinnitettävä huomiota.

Toiminnasta nouseita havaintoja hyvinvoinnista ja turvallisuudesta vuosina 2023 ja 2024

Seuraavaan kuvaan on koottu hyvinvointiryhmältä toimintaan liittyviä havaintoja vuosista 2023 ja 2024. Vaikka eri seuranta- ja ilmiöindikaattoreista nouseekin huolta herättäviä asioita, on toiminnan tasolla moni asia kuitenkin hyvällä tolalla. Positiivisia havaintoja toiminnasta onkin enemmän kuin negatiivisia.

Kuva 16: Havainnot vuodesta 2023

Kuva 17: Havainnot vuodesta 2024

Hyvinvointiryhmän arvio tavoitteiden toteutumisesta vuodelta 2024

Hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman neljällä painopisteellä on kaikkiaan yhteensä 22 tavoitetta. Vuonna 2024 niistä valittiin 12 tavoitetta, joihin kohdennettiin yhteensä 51 toimenpidettä.

Toimintakertomusraportoinnin mukaan 44 toimenpidettä on vihreällä eli toteutuivat suunnitellusti, kuusi toimenpidettä oli keltaisella eli toteutuivat osittain ja yksi toimenpide oli punainen, sillä sen toteuttaminen siirtyi vuodelle 2026. Voidaan sanoa, että valittuja tavoitteita onnistuttiin toteuttamaan toimenpiteiden avulla varsin hyvin.

Kuva 18: Toimenpiteiden toteutuminen

Seuraavassa tarkastellaan tavoitteisiin liittyvää toimintaa vuonna 2024. Palvelualueiden toteuttamat toimet on kuvattu tiiviisti ja luettelomaisesti tavoitteittain. Kuten johdanto -luvussa on todettu, toimenpiteiden toteutuminen on raportoitu osavuositarkastuksissa ja toimintakertomuksissa, mutta ne on myös liitetty tämän asiakirjan oheismateriaaliksi. Ne kattavat nyt voimassa olevan hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman aikana toteutetut toimenpiteet eli vuodet 2022–2024. Vuoden 2022 osalta toimenpiteitä ei ollut vielä kytketty käyttösuunnitelmiin ja sen mukaiseen seurantaan, sillä ohjelma hyväksyttiin vasta keväällä 2022. Näin ollen vuoden 2022 osalta ei esitetä toteumaa liikennevalovärein kuten vuodet 2023 ja 2024 esitetään.

Kulttuurihyvinvointi lisääntyy

Varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa on marraskuussa otettu käyttöön kulttuuripolku (KUPO), joka sisältää myös lukemisen ja liikkumisen osa-alueet. Kaupungin eri toimijoiden yhteistyöprojektissa luotu polku tarjoaa lapsille yhdenvertaisen mahdollisuuden tutustua muun muassa taiteeseen, historiaan ja kulttuuriin elämyksellisellä tavalla.

Digikyvykkyys kasvaa kaikissa ikäryhmissä

Tavoitteena on kasvattaa varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen henkilöstön osaamista vastaamaan Opetushallituksen digitaalisen osaamisen kuvauksia. Kasvatus- ja opetushenkilöstön digitaitojen nykytilaa on selvitetty sekä osaamisen kehittämisen ja jakamisen suunnitelmia on tehty yksiköissä.

Varhaiskasvatuksessa on otettu käyttöön digiparvia, kehittämispäiviä ja/tai pedagogisia tiimejä on hyödynnetty osaamisen vahvistamisessa. Lisäksi on järjestetty toiminnallisia digiteams -tuokioita kasvattajille ja lapsille. Digikyvykkyden johtamisen vahvistamiseksi on aloitettu esimerkiksi ajattelupajat päiväkodin johtajille ja varajohtajille sekä kunnallisessa että yksityisessä varhaiskasvatuksessa. Opetuksen ja kasvatuksen digiohjelman laadinta on aloitettu ja valmistuu viimeistään kevään 2025 aikana.

Järvenpää-infossa järjestettiin kevätkaudella 2024 kokeiluluontoisena digitukitunnit kerran kuussa Enter ry:n vapaaehtoisten voimin (senioritoiminta). Tilaisuuksia mainostettiin, mutta digitunnit eivät herättäneet odotettua mielenkiintoa ja osallistumista. Järvenpää-infon asiakaskoneet ovat kuitenkin olleet hyvin käytössä. Keskusteluja käydään osallisuustoiminnan kanssa digituen jatkosta. Digitukitoiminta on vakiintunutta toimintaa kirjastossa ja Cooperin Kulmassa Järvenpää-infon lisäksi.

Lasten ja nuorten mielenterveys vahvistuu

Keusoten hankkeena vuonna 2024 Ohjaamoissa pilotoitu psykiatrisen sairaanhoitajan walk in-vastaanotto toiminta käynnistyi loppuvuonna 2023 ja jatkui tarjoten matalan kynnyksen vastaanottoa alle 29-vuotiaille. Toimintamalli, jossa palvelua tuotiin lähelle asiakkaita, sai hyvän vastaanoton. Hyvinvointialueen saaman lisärahoituksen turvin yhteistyötä jatketaan Ohjaamoissa vuosina 2025–2026.

Taideharrastus voi olla merkittävä lasten ja nuorten mielenterveyden vahvistaja. Järvenpään Opiston kuvataiteen ja käsityön taiteen perusopetuksen opetussuunnitelmat on päivitetty vastaamaan tämän hetken tarpeita. Järvenpään museopalveluiden Koulujen kulttuuripolku (KUPO) -kokonaisuudet on räätälöity vastaamaan perusopetuksen opetussuunnitelmia. Kulttuuripolku KUPOn kautta jokainen peruskoululainen pääsee koulupäivän aikana kokemaan monipuolisesti taidetta, kulttuuria ja kotiseutuhistoriaa. Lisäksi maksuttomat, matalan kynnyksen lasten ja nuorten tapahtumat – mm. kirjaston, musiikkiopiston ja taidemuseon tapahtumat – vapaa-ajalla lisäävät lasten ja nuorten hyvinvointia.

Liikkumishjelma tullaan sisällyttämään Hyvinvointi- ja turvallisuusohjelmaan keväällä 2025. Ohjelman yhtenä painopisteenä on vahvistaa lasten ja nuorten liikunnallista elämäntapaa ja sitä kautta mielenterveyttä.

Opetuksesta ja kasvatuksesta sekä hyvinvoinnin palvelualueelta on osallistuttu Aluehallintoviraston radanvarsifoorumiin vuoden 2024 aikana kolme kertaa. Nuorisotyöntekijöiden johdolla kaikkiin kolmeen foorumiin osallistui myös järvenpääläisiä nuoria. Nuorille järjestettiin myös omaa pienryhmätoimintaa. Radanvarsifoorumissa on noussut esille kaupunkistrategian mukainen ajoissa auttamisen teema. Tämän myötä Järvenpäässä on tiivistetty huoltajien ja toimipisteiden (päiväkodit ja koulut) välistä yhteistyötä, ja on mahdollistettu huoltajien välistä verkostoitumista.

Perusopetuksessa uudistettiin hyvinvointitaitojen opettamisen opas ja vahvistettiin koulujen hyvinvointityötä. Koulutus suunnitelmien mukaiset henkilöstön koulutukset liittyen lasten ja nuorten

mielenterveyden vahvistamiseen ovat toteutuneet. Lasten ja nuorten hyvinvointiryhmä on perustettu ja työskentely on aloitettu.

Opetuksen ja kasvatuksen ja hyvinvoinnin palvelualueen yhteinen johtoryhmä on aloittanut toimintansa. LaNuPe ryhmän tarkoituksena on tiivistää palvelualueiden keskinäistä yhteistyötä ja toimia Järvenpäässä nuorisolain 9§ mukaisena nuorten ohjaus- ja palveluverkostonä.

Nuorisopalvelut ovat saaneet aluehallintovirastolta rahoituksen Anni – koulunuorisotyön kehittämishankkeelle 1.10.2024 - 31.5.2026. Hankkeen tavoitteena on laajentaa koulunuorisotyö alakouluun, lisätä ja vahvistaa koko koulun kasvattajayhteisön yhteistyötä sekä lisätä nuorten hyvinvointia koulussa ja vapaa-ajalla nuorisotyön keinoin. Hanke on toteuttanut vuonna 2024 Saunakallion, Haarajoen ja Anttilan kouluilla välituntitoimintaa, tarveperusteita pienryhmätoimintaa ja lisännyt nuorisotyön läsnäoloa koulun arjessa toteuttamalla kiireetöntä jalkautumista kouluun.

Nuorisopalvelut ovat toteuttaneet JärKeNuoRi -hankkeen suunnitellusti. Hankkeen erityiseksi ansioksi osoittautui kohderyhmän parissa tehty kohtaava työ, yksilövalmennus ja koululuokkiin kohdistetut, tarveperusteiset työskentelyt. Lisäksi on kehitetty katusovittelua, jolla pyritään selvittämään nopeasti nuorten keskinäisiä ristiriitoja. Hanke päättyi 31.9.2024.

Kuntalaisilla mahdollisuus mielekkääseen tekemiseen, harrastamiseen ja oppimiseen

Järvenpään koulujen verkostoon on vakiinnutettu Harrastamisen Suomen mallin mukaista maksuttomien harrastusten valikoimaa, ja ilmaisten koululaiharrastusten tarjonta on kasvanut merkittävästi. Harrastuskalenteri on otettu käyttöön. Harrastustoimintaa on kehitetty osallistamalla lapsia harrastuskyselyllä. Kyselyn pohjalta on voitu kehittää ja lisätä lasten toivomia harrastuksia.

Hyvinvoinnin ja turvallisuuden näkökulmat tulevat huomioiduiksi rakennetun ympäristön suunnittelussa ja toteutuksessa

Maaliskuussa 2024 järjestettiin kaikille avoimet, asukkaille ja yhdistystoimijoille suunnatut kestävän ja resurssiviisaan Järvenpään kehittämisen tilaisuudet.

Kaupunkitaidetta lisättiin elävöittämään kaupunkiympäristöä sekä lisäämään hyvinvointia.

Katu- ja vesihuollon uusitut peruskorjauskohteet ovat käyttäjälle turvallisempia ja toimintavarmempia. Pieniä puistokohteita toteutettiin vuosittain, muun muassa Hiidenpuiston leikkipaikkoja peruskorjattiin vuonna 2024.

Ainolan aluekeskuksessa katujen ja aukoiden sarja palvelee asukkaita siirtymään Vesipisaroiden puistoon (hulevesipuisto) ja yhteyden Sibeliuksen Ainolaan paranivat aseman siirtyessä pohjoisväylän eteläpuolelle. Ainolaan avattiin uusi S-market loppuvuodesta 2024.

Keskustan ja Rantapuiston visiotyön yhteydessä tehtiin kysely asukkaille sekä yrityksille, johon vastasi lähes 1600 henkilöä. Sen lisäksi tehtiin useita laadullisia haastatteluja, etenkin keskusta-alueen yrittäjille. Valtaosa toimenpiteistä ajoittuu pidemmälle aikavälille lähitulevaisuuteen. Keskustan ja Rantapuiston tulevaisuuden visio kirkastui työn aikana ja toimii kehittämistyötä ohjaavana raporttina.

Ilmastoviisas johtaminen ja suunnittelu työkirja 2024 toteutettu ohjenuoraksi vähähiilisempien kaupunkisuunnitteluratkaisuiden saavuttamiseksi. Viranomaisyhteistyötä kehitettiin edelleen sujuvoittamaan suunnitteluprosesseja.

Kestävä liikkuminen lisääntyy

Lähiliikuntapaikkaselvitys tehdään vuonna 2026, seuraava lähiliikuntapaikkainvestointi on vuonna 2027.

Liikenneturvallisuussuunnitelmatyö on aloitettu vuonna 2024 ja se valmistuu vuonna 2025.

Kävelyn ja pyöräilyn erottelua on toteutettu pyöräilyn kehittämissuunnitelman mukaisesti. Lisäksi kehittämissuunnitelman mukaisia toimia on toteutettu Mannilantiellä. Tämä on lisännyt keskustan saavutettavuutta sekä vahvistanut arkiliikunnan kannalta tärkeiden kävelyn ja pyöräilyn edellytyksiä.

Esteettömien suojatieylitysten tyyppikuvat valmistuivat, joka esimerkiksi parantaa sujuvan esteettömän liikkumisen olosuhteita.

Asuinalueiden nopeusrajoitusten on alennettu 30 kilometriin tunnissa soveltuvilta osin esimerkiksi katusaneerausten yhteydessä.

Valaistuksen suunnittelua ja toteutusta energiatehokkaammaksi on jatkettu 2024.

Kuntalaisilla on mahdollisuus monimuotoiseen asumiseen, työhön ja yrittäjyyteen

Valtion tukemaa kohtuuhintaista asuntotuotantoa toteutettu mal-sopimuksen mukaisesti.

Yhteistyöverkosta ARA-vuokratoimijoiden, KELAn ja Keusoten kesken kehitettiin edelleen tukemaan asunnottomuuden vähentämistä ja ennaltaehkäisyä. Asunnottomuus laskenut vuosien 2022–2024 aikana.

Ikääntymisen kasvuun on varauduttu oikea-aikaisilla ja ennakoivilla asumisen ratkaisuilla sekä turvataan eri erityisryhmien asumisen tarpeet tulevaisuudessa.

Osana Hyvinvointi – ja turvallisuussuunnitelman Asumisen teeman valmistelua toteutettiin kaksi kuntalaiskyselyä.

Kaupunki ollut mukana Tampereen yliopiston ARVO-hankkeessa, jossa alueellinen asuntokehittäminen mahdollistaa asumisen kehittämisen laajemmasta näkökulmasta ja mahdollistaa uudenlaisia asumisen arvonluonnin malleja. Lisäksi kaupunki on myös mukana Tampereen yliopiston Tulevaisuuden senioriasumisen hankkeessa 2022–2025, jonka tavoitteena on ollut mm. tunnistaa hyviä senioriasumisen malleja ja käytänteitä. Kaupunki on poikkihallinnollisesti toteuttanut sekä nuorten että ikääntyneiden asumisen tapahtumia.

Kauke on ollut mukana TE-palveluiden uudistamisessa. Kaupungin toimilla mahdollistettiin Postin sijoittuminen kuntaan. Yritys- ja elinkeino-ohjelman tavoitteita (7 kpl) toteutettiin.

Keskustan kehittämistä on tehty laajana poikkihallinnollisena yhteistyönä, jossa on kuultu asukkaita ja yrityksiä. Keskustan kehittämistyössä valmistuva visio ohjaa keskustan alueen toimenpiteitä ajoitettavaksi eri vuosille muun muassa kävely-ympäristön kehittäminen.

Mahdollistettiin yrittäjyyteen liittyviä peruspalveluja KEUKEn välityksellä.

Väkivallan, lähisuhdeväkivallan, seksuaalisen häirinnän ja kiusaamisen kokemukset vähenevät

Keski-Uudenmaan kuntien kotoutumispalvelujen yhteistyönä on järjestetty aiheeseen liittyen asiakasinfoja: oikeudet ja velvollisuudet perheessä (arabian kielellä) ja ihmisoikeudet ja itsemääräämisoikeus (eritrealaisille naisille, tigrinjan kielellä).

Työntekijöille on järjestetty koulutusta kunniaan liittyvästä väkivallasta ja tyttöjen silpomisesta, ihmiskaupan uhrien tunnistamisesta ja auttamisesta, antirasismista sekä työperäisestä hyväksikäytöstä.

Yksinäisyys vähenee kaikissa ikäryhmissä

Järvenpään Opistossa on järjestetty kaikille avoimia, matalan kynnyksen kursseja ja yleisöluentoja sekä maksuttomia tapahtumia kuten taide- ja taitoaineryhmien näyttelyitä sekä musiikkiryhmien konsertteja.

Osaamis- ja työllisyyspalvelut ja nuorisopalvelut ovat toteuttaneet Järvenpään kaupungin työpajatoimintaa neljässä eri työpajajaksikossa. Työpajatoiminnan tavoitteena on ollut kokonaisvaltainen nuoren tukeminen, avun tarjoaminen ja palvelujen hankkiminen. Keskeistä on osallisuus. Toiminnassa on hyödynnetty vapaa-ajan palveluja, joihin nuoria on ohjattu. Nuoret ovat halutessaan esimerkiksi voineet osallistua Myllytien harrastus- ja kurssitoimintaan sekä nuorisopalveluiden avoimeen toimintaan osana työpajajaksoa.

Myllytien toimintakeskus on mahdollistanut ikääntyneille ja työelämän ulkopuolella oleville maksutonta osallisuustoimintaa kurssien ja ryhmämuotoisten toimintojen keinoin. Erilaisten kohdennettujen tapahtumien tarkoitus on ollut rohkaista ihmisiä löytämään itselleen sopiva tapa tulla osallisuuteen kuten matalan kynnyksen liikuntaryhmät ja yhteiskävelyt, taide- ja kädentaitojen ryhmätoiminta sekä kulttuuri- ja hyvinvointikurssit.

Lokakuu on ikäkuu-tapahtumat toteutettiin laaja-alaisen toimijaverkoston avulla. Paikalliset tapahtumat koottiin toimintalehdeksi ja osallistumista tuettiin kaikille avoimen toiminnan keinoin kuten yleisöluennoin, taidetapahtumin, matalankynnyksen liikuntamuodoin ja yhteisöruokailuin. Erityisesti huomiota on kiinnitetty ikäihmisten elämään ja heidän tarpeisiinsa.

Unelmien liikuntapäivä toteutettiin verkostoyhteistyönä Järvenpään rantapuistossa. Toteutuksessa oli ohjelmaa lapsille, nuorille, työikäisille ja senioreille.

Kulttuurikukkulan kuhinat oli Opiston ja kulttuuripalveluiden järjestämä maksuton kaikenikäisille suunnattu osallisuustapahtuma elokuussa, joka toteutettiin Kulttuurikukkulan alueella eli Järvenpää-talolla, kaupunginkirjastossa ja Järvenpään taidemuseolla. Tapahtuma järjestettiin viime vuonna ensimmäistä kertaa ja se saavutti suuren suosion.

Kesälaidun 2024 matalankynnyksen elinkaarimallin mukaiset tapahtumat Kulttuurikukulalla entisen kaupungintalon paikalla kesällä. Tapahtumat keräsivät kaiken ikäisiä ihmisiä yhteen. Erityisesti tapahtumassa pyrittiin kulttuurien kohtaamisen. Tapahtumat liittyivät pop up- puutarhaan, jonka työstöä tehtiin yhteistyössä kaupunkilaisten kanssa. Tapahtumat toivat hyvää mieltä ja tavoittivat erinomaisesti kuntalaisia.

Etsivä vanhustyö on tavoittanut Välitämme sinusta hankkeen yhteydenottokorttien kautta 98 ikäihmistä, joihin yhteydenotto on tehty seurakunnan, kaupungin ja Keusoten kautta. Syksyn aikana jalkauduttiin senioriasumisen vuokrataloihin ja erilaisissa tapahtumissa on tavoitettu ikäihmisiä.

Nuorisotalo Temalilla toimintaa eri ikäisille nuorille järjestivät useat eri tahot. Vuonna 2024 toimintaa on ollut enemmän kuin aikaisemmin, lähes 70 tuntia viikossa ja toimijoina kymmenen eri tahoa.

Kulttuurihyvinvointi lisääntyy

Kulttuuriohjelman työstäminen aloitettiin alkuvuodesta tekemällä kuntalaisille kulttuuri-toimintaa taustoittava kysely. Kyselyssä nousi vahvasti esiin kulttuurihyvinvointi ja sen tärkeys kuntalaisille. Loppuvuodesta kulttuuri -teema päätettiin sisällyttää tulevaan Hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelmaan (2026–2029), jossa kulttuurin tavoitteet pääsevät erillistä suunnitelmaa paremmin näkyviksi kaupungin laajuisesti.

Alueellinen kulttuurihyvinvointiryhmä aloitti toimintansa ja Kaikukortti on tärkeä toimintamalli alueellisessa kulttuurihyvinvointityössä. Kaikukortti-toiminnan vakiinnuttaminen jatkui ja toiminta laajeni uusiin kohderyhmiin (mm. perhesosiaalityö, Rinnekodit) alueellisesti yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa. Kaikukortti-yhteistyö etsivän nuorisotyön ja kotoutumispalveluiden kanssa ryhmäkäyntien avulla madalsi osallistumattomien kynnyksiä kulttuuritapahtumiin osallistumiseen. Rajalliset resurssit kuitenkin

rajoittivat aktiivista kohdentamista ja toiminnan suunnittelua osallistumattomille.

Kaikukortin käyttömahdollisuuksista ja Järvenpään Opiston alennuksista on tiedotettu aikaisempaa enemmän mm. opiston verkkosivuilla, asiakasuutiskirjeissä ja sosiaalisen median kanavissa.

Kirjaston esinelainauksen (mm. pääsylippuja elokuvaan Studio123:een, Ainolaan ja kulttuurikuppila Shedin keikoille) avulla kaupunkilaisia on päässyt maksutta kulttuurin pariin. Esinelainausta toteutetaan myös liikuntaan liittyen. Toiminta pohjaa yhteistyöhön paikallisten yrittäjien kanssa.

Kulttuuriluotseja ja Setlementti Louhelan henkilökuntaa perehdytettiin Kulttuuri kyläilee -toimintaan museopalveluiden järjestämässä koulutuksessa ja toiminta jatkui vilkkaana vuoden aikana. Aistipaketteja lainattiin keskimäärin 1–3 kertaa kuukaudessa tai useammin.

Kirjaston Lahjoita lukuhetki -vapaaehtoisuhteistyön kautta laitoksissa asuville voidaan tarjota kirjallisuuselämyksiä. Kirjasto osallistui myös Kulttuuriluotsi-toimintaan.

Kuntalaisilla on mahdollisuus jatkuvaan oppimiseen

Myllytien toimintakeskuksen avointa ja maksutonta toimintaa kaupunkilaisille ja yhdistyksille on jatkettu ja kaupunkilaisille on tarjottu koulutusta vapaaehtoistoimintaan. Tämän lisäksi toimintakeskus on tunnustettu ammatillisen työpajatoiminnan oppimisympäristöksi.

Keski-Uudenmaan työllisyysalueelle tulevaisuudessa tarjottavia valmennuspalveluita on valmisteltu osana Vaikuttamon palveluvalikoimaa.

Järvenpään Opiston opintopistekurssien tarjontaa on laajennettu mm. musiikin kurseihin ja siten edistetty asiakkaiden mahdollisuuksia jatkuvaan oppimiseen. Maahanmuuttajille on tarjottu suomen kielen ja kulttuurin oppimisen mahdollisuuksia. Kotivanhempien osallistuminen mahdollistuu, kun lapsille järjestään samanaikaisesti hoitoa ja omaa toimintaa. Ikääntyneille maahanmuuttajille on ollut omat ryhmänsä.

Museokohteet ja kirjasto tarjosivat jatkuvan oppimisen mahdollisuuksia tutkimukseen perustuvien näyttelyiden, tietopalveluiden ja ajantasaisten aineistokokoelmien sekä yleisötyön eri muotojen kautta.

Liikkumis- ja elintapaneuvontaa on toteutettu kaikissa ikäryhmissä. Liikkumis- ja elintapaneuvonnasta on aloitettu sopimusneuvottelut hyvinvointialueen kanssa.

Työikäisten mielenterveys vahvistuu

Taideharrastus voi olla merkittävä työikäisten mielenterveyden vahvistaja. Järvenpään Opiston kuvataiteen ja käsityön taiteen perusopetuksen opetussuunnitelmat on päivitetty vastaamaan tämän hetken tarpeita.

Kulttuuritapahtumat ja -harrastusmahdollisuudet (museo, musiikkiopiston avoin osasto, kirjasto, Järvenpää-talon tapahtumat) tarjoavat yhteisöllistä kokemista ja elämyksiä sekä kohdata uusia ihmisiä.

Luettelo käytetyistä tietolähteistä

Alkoholi, tupakka ja riippuvuudet, THL

Facta -kuntarekisteri

FinLapset-kyselytutkimus esikouluikäisten lasten perheille 2024: Lapset, THL

FinLapset-rekisteriseuranta 2022, THL

FinLapset-reksiteriseuranta 2023, THL

Finlex -oikeudellisen aineiston verkkopalvelu, Oikeusministeriö

FinSote-tutkimus 2020, THL

Fyysisen toimintakyvyn Move! -mittaus 2024

HYTE-raportti (Kuntien hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kustannukset), 2021–2023

Hyvinvointikysely 2024

Järvenpään imago-tutkimus 2023, Taloustutkimus Oy

Järvenpään oppilaskysely 2024

Johdon työpöytä -raportointiportaali, Kuntamaisema

Kouluterveyskysely 2023, THL

Lupapiste.fi

Perusopetuksen oppilaskysely 2024

PYLL - vältettävissä olevat ennenaikaisesti menetetyt elinvuodet Keski-Uudenmaan hyvinvointialueella, FCG

Päihdetilannekysely 2024, KeuSote

Sotkanet.fi

Taloustutka

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskysely 2024

TEAvisari -terveyden edistämisen vertailutietojärjestelmä

Terve Suomi-tutkimus 2022, THL